Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Najer Folksblat פרייז 20 גראשען

היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש-געזעלשאפטליכע טאג-צייטונג

Nr. 527/1352 | Łódź, Wtorek, 6 marca 1928 r. | זעקסטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג יד אדר תרפ"ח | Nr. 57/1352

אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 24-71.

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 2471.

קאניאק „MEDICINAL" פון דער פירמע STOCK V. S. O. P.

הורט און דעטייל

A. P. CZKWIANANC, ŁÓDŹ, Piotrkowska 69, tel. 38-64

פרוכט-קערבער ליקערען און קאניאקען קאנסערווען

עמפפעהלט צו די בעפארשטעהענדע פייערטאגען: ווייגען פון די בעסטע אין- און אויסלענדישע פירמען. צוגענגליכע פרייזען! רעעלע בעהאנדלונג! ווייגען פון די בעסטע אין- און אויסלענדישע פירמען.

לכבוד פורים! מ. לובא.

א וואונדערבארען געשמאק און געניס, האט מען נור ביים טרינקען -- פון דער פירמא --

ליקערען, קאניאקען און ווייגען

דאמף-דעסטילאציאן

M. ŁUBA, Łódź

Pl. Wolności 5, tel. 21-52.

די פירמע עקזיסטירט פון 1898 יאהר

8 טונג ביים איינקויפען

ביליגער פורים-פערקויף פון שאקאלאד און צוקערווארג

איך טייל מיט מיט דער געעהרטער קונדשאפט, אז היינט, פורים, וועט אין מיין צוקערווארג-פאבריק פערקויפט שאקאלאד, קארמעלען, באמבאניערען און א"ג פון בעסטען מארק צוקער-וואר נאר צו פאבריקס-פרייזען

מ. קאלסקי, פאלודניאווא 4.

גערענקט אז ס'איז שוין פורים

און דעריבער האב איך צוגעגרייט פאר מיין ג' קונדשאפט די שענסטע קאמפלעטען מיט זעהר ביליגע פרייזען

ווי אויך

די בעסטע פערפומען

אין- און אויסלענדישע

22 PERFUMERJA S. BUCHWEITZ, Piotrkowska 22. Telefon 31-43 22

Café „CENTRAL" Piotrk. 48

היינט, פון 6 אזייגער אין אווענט קומט פאר אין קאפע „CENTRAL" פיעטריקאווער 48

א גרויסער פורים-אוונט

מיט'ן אנטייל פון ערשטקלאסיגען ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון בעקאנטען פידעל-שפילער קארל זשעלאזא און בעוואוסטען פיאניסט מוריצי שימקעוויטש.

ספעציעל צום פורים-אוונט איז פארגעגרייט א פליישיגע קוך ווי אויך ליקערען, ווייגען אז"וו

נאך 12 א זייגער ביינאכט דאנסינג נאך 12 א זייגער ביינאכט

Cafè „CENTRAL" Piotrkowska 48 מיט אכטונג

אכטונג, נאוואמיעסקא גאס און אומגעגענד!

לכבוד פורים

עמפפעהל איך דער געעהרטער קונדשאפט אן אויסוואהל פון אריגינעל קאכטשימער ביך און דעם בעסטען פארטער

אין פלאשען און פאס.

בעמערקונג: בעשטעלונגען ווערען פינקטליך אויסגעפיהרט.

מיט אכטונג י. רייכמאן, נאוואמיעסקא 28, טעל. 45-97

אשלח-מנות

פאר געוועלבער הורטאווניקעס און פראווינץ-סוחרים!

מצה-רייבעכץ פון די פרימסטע מעהלען

גיבעקאן אין לאדז ווי אויך געמאהלען אונטער דער אויפזיכט פון הינגן ראבינאט. און שיקן צו בעקומען צו שפאט ביליגע פרייזען — ביי

פ. רובין (פריהער הענעכאוויטש) גלובנא 56 טעל. 57-35

537 כשר למהדרין מן המהדרין.

הכסף יענה את הכל!

לאסען - צו דער 5 קלאס

זענען שוין צו בעקומען.

די ציהונג דויערט פון 8 מערץ ביז'ן 18 אפריל איינשל.

אלגעמיינע צאהל געווינסטען

17.382.000 זל.

הויפט-געווינס 650.000 זל.

פרייזען פון די לאסען

1/4 — 50 | 1/2 — 100 | 1/1 — 200

פראווינצער קענען איינצאהלען אויף אונזער קאנטא P. K. O. אין לאדז № 64.209

מיר ערלעדיגען שנעל און פינקטליך, די בעריהמטעסטע קאלעקטור אין דער וועלט.

E. LICHTENSTEIN

CENTRALA: Warszawa, Marszałkowska 146.

Łódź, ul. Piotrkowska 72 (gmach Grand-Hotelu), telefon 56-68.

בשורה טובה פאר לאדז און אומגעגענד!

צו דער בעקוועמליכקייט פון דעם ג' פובליקום פון לאדז און אומגעגענד, האב איך אין מיין ווייז-געשעפט צו פערקויפען ווייגען פון דער פירמע שולדענריין אין ווארשא, פראנציסקאנער 11 און ליבערמאן, ווארשא, פראנציסקאנער 19 צו די זעלבע פרייזען, וואס אין ווארשא, ווי אויך בעזיץ איך שטענדיג אויף לאגער „כרמל"-ווייגען און קאניאקען און פערשידענע ליקערען פון דער פירמע באטשעוואסקי.

פאר א גרויסען קוואנטום—ראבאט! מיט אכטונג

גוטמאן, פלאץ'ן וואלנאשטשי 11, טעל. 58-20

בית-הספר העברי המעורב

ע"ש שלום-עליכם

היום בפורים, ב־3½ אחה"צ נערך באולם „מנטיפל", זאכאדניא 43

נשף פורים חגיגי

בהשתתפות תלמידי בית-הספר.

בפרוגרמה: המלך אחשורוש חזונות הפרחים מחזה (בפולנית). מקהלה, התעמלות, מחולות, הקלמים.

בפרוגרמה: מחזה פורים,

כרטיסים במחיר 1.50 — 4 להשיג בקופה.

Dr. med. J. MANDELBAUM

Zawadzka 16a, tel. 27-52

ספעציאליסט פאר אינערליכע און נערווען-קראנקהייטען.

נעהמט אן טעגליך פון 5 ביז 7 אווענט.

Dr. RACHELA LEWI

ספעצ. פאר קינדער-קראנקהייטען

פאנסקא 24, טעל. 42-72

נעמט אן פון 2 ביז 4 נאכמיטאג.

רעזולטאטען פון די סיים-וואהלען אין גאנצען לאנד

געוועהלט געווארן 15 יודען; אגודה-פאלקיסטן נישט בעקומען קיין איין מאנדאט.

רעזולטאטען פון די וואהלען אין בעזונדערע קרייזען

ביאליסטאק—סאקאלקע (6 מאנדאטען)

ליסטע נומער 1 — 4 מאנדאטען; נומער 18 — מינדערהייטס-בלאק — 1 מאנדאט (פארבשטיין) נומער 24 — 1 מאנדאט.

ציעכאנאוו—מלאווא (5 מאנדאטען).

ליסטע נומער 1 — 1 מאנדאט; ליסטע 2 — 1 מאנדאט; ליסטע 3 (וויזוואלעניע) — 1 מאנדאט; ליסטע 18 — (מינדערהייטס-בלאק) — 1 מאנדאט; ליסטע 25 — 1 מאנדאט.

וולאצלאוועק (5 מאנדאטען).

ליסטע 1 — 1 מאנדאט; ליסטע 2 — 2 מאנד.; ליסטע 18 — מינדערהייטס-בלאק — 1 מאנד.; ליסטע 24 — 1 מאנדאט.

פיעטריקאוו—בזשעזשין (5 מאנדאטען)

ליסטע נומער 1 — 1 מאנדאט; ליסטע 2 — 2 מאנד.; ליסטע 10 (פויערים-פארטיי) — 1 מאנד.; ליסטע 18 — 1 מאנדאט (הרב בראט, ליפנער רב).

בידגאשטש, (6 מאנדאטען)

ליסטע 7 — נ.פ.ר. — 1 מאנד. ליסטע 18 — מינדערהייטס-בלאק — 1 מאנד.; ליסטע 25 — 1 מאנד. קאטוילישע רע-גירונגס-ליסטע — 1 מאנד.; אונאפהענ-גיגע סאציאליסטען (דער איינציגער מאנ-דאט אין פוילען) — 1 מאנד. ד"ר דראב-נער; ליסטע 24 — 1 מאנדאט.

אסטראווא-קעמפנא (6 מאנדאטען).

ליסטע 7 נ.פ.ר. רעכטע — 1 מאנד.; ליסטע 18 מינדערהייטס-בלאק — 1 מאנד.; לינקע נ.פ.ר. 1 מאנד.; ליסטע 25 — 3 מאנד.

קראקאוו-שטאט — (4 מאנדאטען)

ליסטע נומער 1 — 2 מאנד.; ליסטע 2 פ.פ.ס. — 1 מאנד. ליסטע 17 — 1 מאנד. (ד"ר טאן).

לעמבערג—שטאט (4 מאנדאטען)

ליסטע 1 — 1 מאנד. ליסטע 17 — 2 מאנד. (ד"ר רייך) ליסטע 24 — 1 מאנד.

קאוועל לודמיר (5 מאנד.)

אלע 5 מאנדאטען האט בעקומען די ליסטע נומער 1.

ווילנא (5 מאנדאטען)

ליסטע 1 — 2 מאנדאטען; ליסטע 2 — 1 מאנדאט; ליסטע 18 — 1 מאנד. (דר. י. וויגאדזקי) ליסטע 24 — 1 מאנד.

לוצק-ראוונא

ליסטע 1 — 2 מאנד. (פירשט ראדזי-וויל און וו. ווישליצקי) ליסטע 8 — סעלראב — 2 מאנד.; ליסטע 18 — 1 מאנד.; ליסטע 22, אוקראינער ס. ד. — 1 מאנד.

פינסק-סארני (5 מאנד.)

ליסטע 1 — 2 מאנד.; ליסטע 8 סעל-ראב — 1 מאנד. מינדערהייטס-בלאק — 1 מאנד. ווייסרוסען — 1 מאנד.

שוויענציאני—ווידזא (6 מאנד.)

ליסטע 1 — 2 מאנד.; ליסטע 2 — 1 מאנד. ליסטע 18 — 3 מאנדאטען.

זאמאשטש בילגאראי (5 מאנדאטען).

ליסטע 2 — 2 מאנד.; ליסטע 8 (בלאק סעלראב און לינקע פועלי ציון) — 1 מאנד.; ליסטע 10 — 2 מאנד.

ווארשא. 5 (טעלעפאניש) לויט די פראוויזארישע אויסרעכנונגען פון אלע 64 וואהל-קרייזען שטעלט זיך פאר דער רעזולטאט פון די וואהלען צום סיים אויף פאלגענדען אופן:

ליסטע 1 104 מאנדאטען.

" 2 (פ.פ.ס.) 51 מאנד. אין פריסיים 34 און 7 פון מלוכה-ליסטע.

" 3 (וויזוואלעניע) 30 מאנד. אין פריהער. סיים — 57.

" 7 (רעכטע נ.פ.ר.) 8 מאנד.

" 8 (סעלראב רעכטע) 5 מאנד.

" 10 (פויערים-פארטיי דאמבסקי'ס גרופע) 21 מאנד. פריהער 16

" 12 (ראדיקאלע פויערים פארטיי גרופע פון אקאן) 1 מאנד.

" 13 (קאמוניסטען) 5 מאנד.

" 14 (פויערים-פערבאנד סטאפינסקי) 3 מאנדאטען.

" 17 (גאליציאנער ציוניסטען) 6 מאנד. פריהער 11 און 2 פון דער מלוכה-ליסטע

" 18 (בלאק פון נאציאנאלע מינדערהייטען) 46 מאנד. פריהער 55 און 11 פון מלוכה-ל.

" 19 (לינקער סעלראב) — 4 מאנד.

" 20 (רוסען) — 1 מאנד.

" 21 (נאציאנאל מלוכה'שער ארבייטס בלאק) 5 מאנד.

" 22 (אוקר. סאצ.-דעמאקר, 9 מאנ.

" 24 (נ.ד.) 30 מאנד. פריהער 99.

" 25 (פיאסט און כ. ד. 28 מאנד. פריהער 40 פלוס 45.

" 26 (אוקר. ארב.-פארטיי 1 מאנד.

" 30 (קארפאנטי) 3 מאנד.

פון לאקאלע ליסטעס: קאמוניסטען — 2, „הראמאדע — 8 און אנד. — 7 מאנד צו דעם וועלען צוגעהען די 72 מאנ-דאטען פון דער מלוכה-ליסטע, וועלכע וועלען פערטיילט ווערען אויף פאלגענ-דען אופן:

ליסטע נומער 1 — וועט צובעקומען 24 מאנד.; ליסטע 2 — 11 מאנד.; ליסטע 3 — 7 מאנד.; ליסטע 7 — 1 מאנד.; ליסטע 10 — 4 מאנד.; ליסטע 18 — 10 מאנד.; ליסטע 22 — 2 מאנד.; ליסטע 24 — 7 מאנד.; ליס-טע 25 — 6 מאנדאטען.

אזוי-ארום וועט דער צוזאמענשטעל פונ'ם נייעם סיים זיין פאלגענדער:

סאנאציע	128 מאנד.;
פ. פ. ס.	62 "
וויזוואלעניע	37 "
רעכטע נ.פ.ר.	9 "
רעכטער סעלראב	6 "
פויערים-פארטיי	25 "
ראדיקאלע פויערים-פארטיי	1 מאנד.;
קאמוניסטען	7 "
פויערים-פערבאנד	2 "
ציונ. פון ד"ר רייך'ס גרופע	6 "

יצחק גרינבוים

שעפער פונ'ם מינדערהייטס-בלאק גע-וועהלט אלס סיים-דעפוטאט אין ווארשא

מינדערהייטס-בלאק	56 צוו. זיי 8 יוד.
אוקר. סאציאל-דעמאקר.	11 מאנד.
נ. ד.	37 "
כ. ד. און פיאסט	34 "

אזוי-ארום וועלען אין נייעם סיים זיין 15 יודען 8 פון מינדערהייטס-בלאק, 6 גאליציאנער ציוניסטען, און ג. דעפ. חישליצקי, וועלכער איז געוועהלט פונ'ם איינסל.

פונ'ם יודישען נאציאנאלען בלאק איז קיין איין דעפוטאט נישט געוועלט-גע-ווארען. אין ווארשא האט זיי צוגע-פעהלט צום מאנדאט 600 שטימען: (דער טיילער איז געווען 24.532 און זיי האבען בעקומען 23.934 שטימען).

פון קאנגרעס פוילען זענען געוועהלט געווארען פאלגענדע יודען: יצחק גרינ-בוים, א. הארטגלאס, ד"ר י. וויגאדזקי' ה' פארבשטיין, ד"ר י. ראזענבלאט, הרב בראט, אדוו. טשערניכאוו, ראסנער, טרוסקער און ווישליצקי. דעם ערשטען ארט לויט דער צאהל בעקומענע מאנ-דאטען פערנעהמט דער רעגירונגס-בלאק, דעם צווייטען פ.פ.ס. און דעם דריטען— דער בלאק פון די נאציאנאלע מינדער-הייטען. דער אפיציעלער רעזולטאט פון די וואהלען וועט פערעפענטליכט-ווערען מיטוואך,

ביי די פוילישע פארטייען זענען נישט געוועהלט געווארען אין זייערע וואהל-קרייזען. די געוו. דעפוטאטען ראטאי, ליבערמאן, דימאנט. זיי וועלען אבער אריין אין סיים פון דער מלוכה-ליסטע.

די הויפט-אויפגאבע פונ'ם נייעם סיים וועט זיין, ענדערען די קאנסטיטוציע. אין די פאליטישע קרייזען רעכענט מען, אז ס'וועט געלונגען צונויפצושטעלען די נויטיגע צוויי דריטעל שטימען, כדי די ענדערונגען אדורכצופיהרען אהן דעם סענאט.

אין דער לאדזער מאנדאטען-פערטיילונג

וועלען קיין שנויים שוין נישט פארקומען.

(ר) נעכטען אין אווענט האט זיך אונזער מיטארבייטער געווענדעט צום פארזיצער פון דער קרייז וואהל-קאמיסיע ריכטער קארהין קאראטקעוויטש, וועלכער האט איהם געגעבען פאלגענדע ער קלערונגען:

מיטוואך וועט די קרייז-וואהל-קאמיסיע מעלדען די רעזולטאטען פון די וואה-לען און די בעשטעטיגטע פערטיילונג פון די מאנדאטען.

פון נעכטען אן האט די קאמיסיע אנ-

ד"ר י. ראזענבלאט

געוועהלט געווארען אלס דעפוטאט אין לאדז פונ'ם יודישען בלאק ביים בלאק פון די נאציאנאלע מינ-ערהייטען.

געהויבען נאכקאנטראלירען די ראפאר-טען פון די פארזיצערס און די אבווא-ראווע קאמיסיעס און נאכצעהלען די שטימען. קיין וויכטיגע ענדערונגען וועלען ווארשיינליך נישט פארקומען. און די קליינע אויספעסערונגען וועלען קיין השפעה אויף די פראוויזארישע אויסרעכנונגען נישט האבען. נאכ'ן איבערצעה-לען די שטימען פון די איינצעלנע אב-

ווארען וועלען זיי סומירט ווערען אויף ספעציעלע רעכנונגס - מאשינען, וואס זענען דערצו איינגעקויפט געווארען.

דער צעהלער ביים פעסטשטעלען די מאנדאטען איז פעסטגעשטעלט געווא-רען אויף 23,000.

ווי מיר האבען שוין נעכטען מיטגע-טיילט, זענען:

אזוי ארום געוועהלט געווארען אין לאדז: פון ליסטע נומער 1 — פינאנץ-מיניסטער טשעכאוויטש, פון 2 — פרע-

פרעזידענט ב. זשעמענצקי

געוועהלט געווארען אלס סיים-דעפוטאט פון לאדז פון דער פ.פ.ס.-ליסטע.

זידענט זשעמיענצקי, סטאניסלאוו קא-וואלסקי און ארטור קראניגג (דייטשער סאציאליסט), פון 18 — ד"ר ראזענ-בלאט, פון 37 — ביטנער און יאשעק.

(ב) דער פארזיצער פון דער קרייז-וואהל-קאמיסיע רופט צוזאמען אויף מארגען די בעפולמעכטיגטע פון אלע ליסטעס. עס וועלען אפיציעל בערע-כענט ווערען די צאהל שטימען און פער-טיילט ווערען די מאנדאטען.

אכטונג. בלעכער-מייסטער!

אויפקלערונג פאר אונזערע מיטגלידער פון בלעכער-מייסטער-פעראיין, פיעטריקאווער 22.

אזוי ווי עס האט זיך בעוויזען א נאטיץ אין א היגער צייטונג, אז עס גרינ-דעט זיך א בלעכער-סעקציע ביי דער צענטראלע, זאוואדזקא 5, ערקלערען מיר אונזערע מיטגלידער, אז אונזער פעראיין האט קיין שום שייכות נישט מיט אנ'צהנליכער סעקציע, און ער פיהרט ווייטער זיין טעטיגקייט ווי ביז איצט.

בעמערקונג: אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג, וועלכע וועט פארקומען די טעג ביי אונז אין פעראיין אויף פיעטריקאווער 22, וועט אפגעגעבען ווע-רען א גענויע ערקלערונג. מיט אכטונג די פערוואלטונג.

פרעזעס: ראבינאוויטש, וויצע-פרעזעס: נ. מענדזשיצקי, סעקרעטאר: י. שווידערסקי, בייגעלמאן, שווידערסקי, נעצעל גאלדקראנץ, לענטשנער, ביקאפ, מאש-קאוויטש, קאליצקי.

556

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז נעכטען געשטארבען מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, שוויגערפאטער, זיידע און אנקעל

ב.ע. חיים פריים

אין עלטער פון 63 יאהר.

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, דעם 6-טען מערץ ד. י. 12 א זייגער בייטאג פון טרויער-הויז פאלודניאווא 29, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

ערשטקלאסיגעס דאמען-שניידער-אטעליר

ע. י. מאשקאוויטש, זאוואדזקא 22, טעלעפ. 30-37

טיילט מיט דער געשעצטער קונדשאפט, אז עס זענען אנגעקומען די נייעסטע פאריזער פריהלינגס- און זומער-מאדעלען, ס'ווערען אנגענומען זעמטל. בעשטעלונגען. צוגענגליכע פרייזען!

אויף „שלח מנות" און סעודת-פורים

קויפט נאר

„כרמל"

ווייז און קאניאק

אליין צו געניסען און די פריינד אויפצונעהמען.

וועלט-קאנפערענץ פון די פעלקער-בונד-ליגעס

וועט בעטראכטען די פראגע וועגען פאגראמען און צוואנגס-זונטאג-רוה.

בריסעל. (י.ט.א.) אין קורצען דארף דא נעעפענט ווערען די אלוועלטליכע קאנפערענץ פון די פעלקערבונד־ליגעס, אויף וועלכער עס וועט בעטראכט ווע־רען די פראגע וועגען די יודישע פאגראָ־מען אין רומעניע ווי אויך די פראגע וועגען צוואנג־זונטאג־רוה אין גריכענלאנר.

אין דער קאנפערענץ וועלען זיך אויך בעטייליגען די פארשטעהער פון די יו־דישע פעלקער־בונד־ליגעס אין ארץ־ישראל, פולאנדיען, טשעכאסלאוואקיען און עסטרייך, וועלכע וועלען פארלעגען דער קאנפערענץ נייע, אויטענטישע מא־טעריאלען און אמטליכע דאקומענטען וועגען די יודישע פאגראמען אין זיבענבירגען. די יודישע דעלעגאטען וועלען פאר־לעגען איבערגעבען די אלע דאקומענטען דעם סעקרעטאריאט פון פעלקערבונד מיט'ן צוועק די דאזיגע פראגע זאל אפי־ציעל בעהאנדעלט ווערען דורכ'ן ראט פון פעלקערבונר.

דער קאמיטעט פון די יודישע דעלעג־גאציעס אין פאריז גרייט איצט צו צום דרוק א בוך, וואס וועט ענטהאלטען אלע אויטענטישע דאקומענטען וועגען די רו־מענישע געשעהענישען.

אויף דער קאנפערענץ וועט אויך בער־רירט ווערען די פראגע וועגען איינפיהרען דעם צוואנג־זונטאג־רוה אין גריכענלאנר וואס קען ברענגען צו א פולשטענדיגער ווירטשאפטליכער רואין פון די סאלאני־קער יודען.

ווי מען טיילט מיט, וועט די גריכישע רעגירונג מיטטיילען דער קאנפערענץ וועגען דעם נייעם געזעץ־פראיעקט וועגען די אינטערעסען פון די סאלאניקער יו־זונטאג־רוה, וואס שטרעבט צו פערהיטען רען.

קאוונער סטודענטען פאדערן איינצופיהרען אין אוניווערזיטעט „נומערוס קלאוזוס" פאר יודען

ריגא, 5 (אטע). „יונאקס סינאס" טיילט מיט, אז אויפ'ן מעדיציניש־ען פאקולטעט פון דער קאוונער אוניווערזיטעט האט זיך ווידער אנגעהויבען ארויס־ווייזען אנטיסעמיטישע שטימונגען. די סטודענטען האבען פערשפרייט פראקלא־מאציעס וועגען איינפיהרען „נומערוס קלאוזוס" פאר די יודען אויף דער קאוונער אוניווערזיטעט.

אינ'ם אויפרוף ווערט אויך געפאדערט, אז די יודישע סטודענטען זאלען צושטעלען מתים פאר'ן פראזעקטאריום. סטודענטען פון אנדערע פאקולטעטען ווערען אויפגעפאדערט אונטערצושטיצען די פאדערונגען פון די מעדיקער און צו שטיצען די פאדערונגען מיט א שטרייק אויב ס'וועט זיין נויטיג.

אנטאלאגיע פון יודישע שרייבער אין רומעניש.

בוקארעשט. (י.ט.א.) דא איז ער־שינען אנ'אנטאלאגיע פון יודישע שריי־בער אין א רומענישער איבערזעצונג. די אנטאלאגיע ענטהאלט די ביאגראפי־יעס און נעקליבענע ווערק פון פרץ, אנ־סקי, רינגענוואן, נאמבערג, רייזען, אש, סעגאלאוויטש און אנדערע. די הקדמה איז געשריבען פונ'ם אלטען ליטעראט ר"ר אראלף שטערן. די אנטאלאגיע איז דאס ערשטע בוך פון דעם מין אין רו־מעניען.

סעסיע פון פעלקער-בונד-ראט

האט זיך נעכטען געעפענט אין גענף.

גענף, 15 (אטע) היינט אינדערפריה האבען זיך געעפענט די זיצונגען פון פעלקער-בונד-ראט. דאס איז די 49-טע לויט דער רייה סעסיעס פון ראט. די זיצונגען פיהרט דער פארשטעהער פון קאלומביא אורוציא. אויף א פערטרויליכער בעראטונג איז פעסטגעשטעלט געווארען די ארדנונג פון די בע-ראטונגען, די וויכטיגסטע פראגען פון דער טאג ארדנונג זענען: 1. מעמאריאל פון דער קליינער אנטאנט וועגען געוועהר-שמוגעל קיין אונגארן, 2. די פראגע וועגען ארויסשיקען אונגארישע אפטאנטען פון זיבענבירגען, 3. פראגע וועגען הלואות פאר בולגאריע און פארטוגאל, 4. בעשטימונג פון א פרעזעס און מיט-גלידער פון דער קאמיסיע, וועלכע פערוואלטעט מיט דעם סאאר-געביט.

עס וועט אויך בעטראכט ווערען די פראגע וועגען א פלאץ פאר'ן פעל-קער-בונד און די בעריכטען פון פינאנציעלען און עקאנאמישען קאמיטעט.

גענף. 5 (אטע) דער פעלקער-ליגע-ראט האט בעשלאסען צו פערלאנגען פון רעפערענט בעלערס א בעריכט וועגען די פויליש-ליטווישע אונטערהאנדלונגען, גלייכצייטיג האט דרומען מיטגעטיילט וואלדעמאראסען, אז דער ענין וועגען די פויליש-ליטווישע אונטערהאנדלונגען קומט אויף דער טאג-ארדנונג פון פעל-קער-ליגע ראט.

קריזיס אין ארץ-ישראל ענדיגט זיך.

זאגט ד"ר וויצמאן פאר זיין אפפאהרען קיין אמעריקא.

לאנדאן, (יט"א) אין צוזאמענהאנג מיט אבפאהר פון פרעזידענט פון דער אלוועלטליכער ציוניסטישער ארגאני-זאציע ד"ר חיים וויצמאן קיין אמערי-קא האט דער לאנדאנער קאמיטעט פון קרן-היסוד איינגעארדענט אנ'אפשידס-פייערונג אין האטעל סאוואי; עס האָ-בען זיך בעטייליגט פיל בעקאנטע פער-זענליכקייטען און קהלה - פארשטעהער.

נאך די בעגריסונגען האט גענומען דאס ווארט ד"ר חיים וויצמאן, וועלכען די פערזאמעלטע האבען געמאכט א שטורמישע אוואציע. איהר האט גע-הערט, האט געזאגט ד"ר וויצמאן — אז די לאגע אין ארץ-ישראל פערבע-סערט זיך. אין אייניגע חדשים ארום, שפעטסטענס אין א יאהר ארום, וועלען מיר שוין האבען הינטער זיך די שווערסטע צייט. מען דארף אבער נישט ארייננפאלען גלייך אין צווייטען עקסטרעם, עס קענען נאך ענטשטעהן נייע שוועריגקייטען. זיי וועלען אבער גיך בעזייטיגט ווערען. די ענטוויקלונג פון ארץ-ישראל דארף געמאסטען ווע-רען אין פערגלייך מיט דער ענטוויקלונג פון אנדערע לענדער. עס איז בעקאנט, ווי שווער עס איז דאס פראבלעם פון ארבייטסלאזיגקייט אין ענגלאנד. אין די פעראייניגטע שטאטען דערגרייכט די צאהל ארבייטסלאזע ביז 4 מיליאן, אין אנדערע לענדער בעטרעפט אויך די צאהל ארבייטסלאזע 5 אדער 6 פראצ. פון דער ארבייטערשאפט. אין פערגלייך מיט די דאזיגע ציפערן איז די לאגע אין ארץ-ישראל גארנישט אזוי שווער.

איצט — האט ערקלערט דר. וויצמאן — פאהר איך קיין אמעריקא, כדי צוצו-ציהען דעם גרעסטען יודישען ישוב צו דער אויפבוי-ארבייט אין ארץ-ישראל. מען דארף נישט פערגעסען, אז אויך דאס גרויסע ענגלאנד האט געהאט שווע-ריגקייטען און איז בעגאנגען פעהלערן ביי איהר גרויסער קאלאניזאציאנס-טע-טיגקייט.

מען זאגט — האט פערענדיגט ד"ר וויצמאן — אז נישט אלע יודען זענען פאר ארץ-ישראל, האבען אבער אלע איטאליענער געקעמפט פאר דער איינ-הייט און אומאבהענגיגקייט פון זייער פאטערלאנד? ענגלענדער וועלען דאך אלע יודען אנערקענען, אז ארץ-ישראל איז דער פונדאמענט פון יודענטום. מיר מוזען אויפבויען ארץ ישראל פאר אונ-זערע קינדער, דאס יודענטום דארף און וועט נישט אונטערגעהן.

די רעדע פון ד"ר וויצמאן האט ארויסגערופען שטורמישע אפלאדיסמענ-טען. דער פארזיצער פון דער פייערונג האט מיטגעטיילט, אז אין צוזאמענהאנג מיט'ן אבפאהר פון ד"ר וויצמאן האט דער קרן-היסוד דורכגעפיהרט אין לאנ-דאן א זאמעל-אקציע, וואס האט געגע-בען ביז-איצט אנ'ערך 5000 פונט.

שפאנישע אינקוויזיציע אין 20. יאהרהונדערט

א ציטער נעהמט ארום איבער די אונמענשליכע עינויים, וואס זענען אנגעטון געווארען די ארעסטירטע יודישע יונגעלייט אין לעטלאנד.

אורטייל פון געריכט אין פראצעס פון די פייניגער.

ריגע, 5 יט"א, טעלעגראפיש) דאס דווינסקער געריכט האט ארויסגעטראגען דעם אורטייל אין פראצעס נעגען די דווינסקער פאליציי - בעאמטע, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט אין שלאגען און פייניגען אויף אנ'אונמענשליכען אופן יודישע פאליטישע ארעסטירטע. דער שעף פון דער דווינסקער פאליטישער פאליציי איז פעראורטיילט געווארען אויף 6 חדשים טורמע, 5 פאליציי־בעאמטע האבען בעקומען פון צוויי וואכען ביז דריי חדשים ארעסט, איינער איז פריי־געשפראכען געווארען.

מיר האבען שוין געהאט מיטגעטיילט וועגען די מורא'דיגע עינוים, וועלכע וע־נען אנגעטון געווארען עטליכע ארעס־טירטע יודישע יונגע לייט און מיידלעך, וואס זענען דורך דער לעטלענדישער פאליציי ארעסטירט געווארען אלס פער־רעכטיגטע אין קאמוניזם. פון דער רי־נער פרעסע נעהמען מיר ארויס א פאר פרטים וועגען עדות־זאגען פון די גע־פייניגטע. עס שטעלען זיך ממש די האר קאפויער, ווען מ'לייענט צו וואס עס קאנען זיין פעהיג מענשען - בעסטיעס.

שמואל לוריע האט דערצעהלט וועגען דעם, ווי אזוי דער שעף ברערים האט איהם שוין ביים אנפאנג פון פער־הער געזוידעלט מיט די געמיינסטע ווער־טער און גענעבען עטליכע שטארקע קלעפ.

נאכדעם האט ער איהם איבערגע־בען אין רשות פון די אגענטען וויטאל און טעראוו, וועלכע ער האט אינסטרוקטירט ווי מען דארף זיך בענעהן מיט די באקס־הענטשקעס. די צוויי אגענטען האבען גע־פייניגט לוריען אין דער אנוועזענהייט פון ברערים. אויסער די קלעפ פמיט די באקס - הענטשקעס, — האבען זיי איהם נעריסען פאר די האר, געשטעלט אויף די קניה, רערביי האבען זיי איהם פערשטאפט דאס מויל מיט א נאסען האנטוך. דער אגענט וויטאל האט דעם פערמאטערטען לוריע אומגעווארפען אויפ'ן רוקען, געזעצט זיך איהם אויפ'ן ברוסט און פערשפיגען דאס פנים. נאכ־דעם האט ער געבראכט די רויטע פאן, וועלכע מען זאל האבען געפונען אין „קולטור - ליגע", און געהייסען לוריען ער זאל די פאהן קושען: „דאס איז דאך דיין גאט"!

ביי דער אלגעמיינער אויפמערקזאמ־קייט ווערט ארייננערופען די געליטענע דבורה שפערלינג. איהרע פייניגונגען וע־נען געווען פון א בעשטימטען מין. לויט בקשה קומט איהר פערהער פאר ביי פערמאכטע טירען און געדויערט כמעט א שעה צייט.

שרה קיט, חיה לוריע און רייניס דער־צעהלען וועגען דעם, ווי די אגענטען האָ־בען זיי געריסען פאר די האר, געצוואונ־גען צו שטיין אויף די קניה, געזוידעלט מיט די געמיינסטע ווערטער און גע־דראהט מיט א רעוואלווער. אויך זיי ווי זען אן אויף די אגענטען וויטאל, מערניק זייערע בעווייזען מאכען זעהר א שווערען איינדרוק אויף אלע אנוועזענדע.

מעלצער דערצעהלט, אז ווען יער האט זיך אפגעזאגט אונטערצושרייבען דעם פראטאקאל, וואס האט נישט געשטימט מיט זיינע בעווייזען, האבען איהם מער־דערלעך געשלאגען ברערים און וויטאל. ער האט זיך פונאנדערגעוויינט — האט דאס נאך מעהר אויפגערעגט די שלעגער או זיי האבען איהם נאך שטארקער געפייניגט.

דער געליטענער שלמה קיט ווערט א ריינגעפיהרט אונטער דער בעגלייטונג פון צוויי בעוואפענטע סאלדאטען. דער ארעסטירטער געהט אנגעטון אין צוויי־לע קליידער, ווייל ער רעכענט זיך שוין מעהר נישט אין מיליטער.

מיט א שטילען און פעסטען קול נעהמט קיט דערצעהלען וועגען די עינויים קשים, וואס מען האט איהם אנגעמאכט. דער גאנצער זאל הערט מיט א פער־כאפטען אטעם זיין דערצעהלונג. אנדע־רע עינצעלהייטען זענען אזוי גרוזאם, אז זיי קענען טאקע מאכען דעם איינ־דרוק פון עפעס אנ'אפטראאכט פון א קראנקער פאנטאזיע, וועלכע האט פער בלאנדזשעט אין מיטעל־אלטער...

טוענדיג זייער מלאכה, האבען די אגענטען געשריען אויף רוסיש: „ביי זשידאוו, ספאסאי לאטוויו".

מען האט איהם אויסגעטון און אין משך פון שעה'ן נעשלאגען מיט א פיסעל פון א שטול איבער די פיאטקעס, געבלענדעט די אויגען מיט אנ'עלעק־טרישען לעמפעל און געשלאגען איבערן קאפ און איבער אנדערע טיילען פון קערפער, געיאגט פון איינעם צום אנ־דערען. א פער'חלש'טען פלעגט מען איהם אפרישען מיט קאלטע וואסער און ווידער פייניגען. מערניק און אנדערע האבען איהם פערדריקט די נעשלעכטס־ארגאנען. ער האט פערלוירען דעם בעם וואוסטזיין. דאן האט מען איהם נעלאזען אפרוהען זיך. אויך די פייניגער זענען געווען שרעקליך מיד און האבען זיך געזעצט איבערכאפען דעם אטעם. זיי האבען אלע פעררויכערט און פארגע־לייגט אויך קיט'ן רויכערען. ער האט זיך אפגעזאגט. נאכ'ן אפרוה האבען זיך ערשט אנגעהויבען די ריכטיגע פייניגונגען. מען האט איהם נעבונדען די פיס, אויף די הענד אנגעטון האנדקייטלעך, —און געברענט איהם די פיס, פריהער מיט שוועבעלעך, נאר אזוי ווי זיי האבען זיך ניך געלאשען, האט מען גענומען א ליכט, און צום סוף נערוקט די פיס אין אייוועלע, אין וועלכען די אגענטען האָ־בען פונאנדערגעליינט פייער.

קיט האט ווידער אנגעוואוירען דעם בעוואוסטזיין. בעת די פייניגונגען איז א ריינגעקומען דער קאמענדאנט. קיט איז צו איהם געפאלען און געבעטען רחמים ראטעווען איהם. יענער האט געענט־פערט: „אזוי דארף מען נישט טון, נאר אזוינע, ווי אייך, קומט..." דער קאמענדאנט האט עפעס געדעדט מיט ברערים'ן און איז אוועק. ברערים איז ווידער צוגעשטאנען צו קיט'ן וועגען דעם, אז ער זאל ערקענען עפעס א בריף פאר זיינעם, ווען קיט האט זיך אפגעזאגט —האט מען איהם ווידער געשלאגען: אי־בערן בויך, איבערן קאפ און הויפט־זעכליך אין נאז. אויפ'ן אנדערען טאג האט זיך איבערגע'חזר'ט די איינענע געשיכטע.

א בעזונדערס שטארקען רושם מאכט אויף אלעמען די דערצעהלונג פון קיט'ן וועגען דעם, ווי אזוי מען האט איהם איז אכראנקע געבראכט א דאקטאר, וועל כער האט איהם געשמירט מיט יאָד, און צוגעזאגט צו שרייבען אנ'אנקלא־גע, — און צום סוף האט זיך ארויס־געוויזען, אז דער „דאקטאר" איז גע־ווען דער בעשולדיגטער אגענט אמאט־נעק.

ערשט אויפ'ן פינפטען טאג איז קיט אנגעקומען אין מיליטער - לאזארעט. פריהער האט איהם דער רעזשור־אפיי־צער געפרובט איינרעדען, ער זאל נישט דערלאנגען קיין אנקלאגעם און רען האט ער איהם גאראנטירט, אז אלע אגענ־טען וועלען אפגעלאזען ווערען פון די שטעלעס. אויך וויטאל האט איהם פארן אפשיקען אין פעסטונג געבעטען „פאָ בראטסקי", ער זאל נישט קלאגען זיך, א נישט וועלען זיי איהם שוין פערשי־טען. אין לאזארעט האט קיט אליך דערצעהלט די דאקטוירים, טרעגער און ספאנים. דער לעצטער האט דערויף— ווי עס גיט איבער קיט—נעזאגט: „נו, און איהר טוט בעסער?..."

„ארט"
ארטיסטישער רעווי און קאמער-טעאטער
אונטער דער לייטונג פון
מ. בראדערזאן.

ווייסער זאל פון
„מאנטייפעל"
זאבאדניא 43.

דינסטאג פורים

היינט „משלוח מנות" פארן לאדזער עולם!
פרייזען פון 75 גר. ביז 2.50 א גרויסער המן-טאש אין 12 אקטען א. נ.
„ששון ושמחה אין ארט"
עס וועט זיין פרייליך. 1 פארשטעלונג, אנהויב 9.30 אוועגד.

מיטוואך, צוליב דער גענעראל-פראבע, ווערט נישט געשפילט.
אנאנס! דאנערשטאג, דעם 8-טען מערץ —
פרעמיערע פון 5-טען פראגראם
א. נ. „מלוה מלכה"

בילעטען שוין צו בעקומען אין דער טעאטער-קאסע.

ערשטער סך-הכל
פון די סיים-וואַהלען

די סיים-וואַהלען זענען פאָריבער און חגם פולשטענדיג קען נאָך נישט בערע־כענט ווערען די ערגעבעזונג פון די בעזונדערע פאַרטייען, ווייסט מען אָבער שוין גאַנץ גענוי, וואָס פאַרא שטימונ־גען עס הערשען אין דער נעזעלשאַפט און ווי אַזוי דער נאָחענטסטער סיים וועט אויסזעהען.

קודם כל קען שוין פעסטגעשטעלט ווערען, אַז די ענדעקעס זענען איינגאַנ־צען פאַגראַמירט געוואָרען, סיי פאָליטיש און סיי אין דער צאָהל, די מאַסען, וועל־כע זענען געווען אַמאָל פערהיפנאָטי־זירט דורך דער וואַהנזיניגער אַגיטאַציע פון די ענדעקעס, האָבען דעזערטירט פון זייערע אָנפיהרער, האָבען זיי פער־לאָזען און איבערגעגאַנגען אין לאַגער פון די, וועלכע ווערען אַמשטאַרקסטען בעקעמפט דורך די ענדעקעס אליין און טאַקע אויפ׳ן חשבון פון דער באַנקראָ־טירטער ענדעקישער אידעאָלאָגיע איז ביי די איצטיגע וואַהלען אויסגעוואַק־סען אַ גרויסער כח, דער אַזוי-גערופע־נער אונפאַרטייאישער בלאָק פאַר צוזאַ־מענאַרבייט מיט דער רעגירונג.

די לעצטע ליסטע האָט געהאַט אַזאַ ערפאָלג, וועלכער האָט איבערגעשטיגען אַלע ערוואַרטונגען. אפילו די גרעסטע אָפטימיסטען האָבען נישט געחלומט וועגען אַ גרעסערען נצחון, דאָס בעווייזט, אַז די פוילישע בעפעלקערונג הויבט זיך אָן אָפצוטרייסלען פון דער שווינד־לערישער און רעאַקציאָנערער „כיענאַ־פיאַסט“ ·|אידעאָלאָגיע און זוכט זיך צו קלאַמערען ערגיץ אַנדערשוואו, וואו מ׳רעכענט, אַז ס׳וועט זיין בעסער. דע־ריבער איז דאָ נישט אַזוי וויכטיג דער אומשטאַנד, וואָס די ענדעקעס כ.ד. און „פיאַסט“ זענען אַרויס בעשעדיגט אין דער צאָהל, נאָר דאָס, וואָס זייער אי־דעאָלאָגיע איז צוקלאַפּט געוואָרען, נאָר דאָס, וואָס ביי די דערמאָהנטע גרופּי־רונגען איז געוואָרען אַ שרעקליכער טו־מעל און כאַאָס און די אָנפיהרער, וועל־כע בעשטעהען מייסטענטיילס פון קאַ־ריעריסטען וועלען זיך איצט פונאַנדער־לויפען ווי די גע׳סמטע מייז.

די לינקע פוילישע אַרבייטער און פויערים גרופּען ווי פ.פ.ס און „ווידזוואָ־לעניע“ האָבען וואַהרשיינליך דערהאַל־טען זייער ביז-איצטיגען בעזיץ. דאָס זעלבע איז אויך מיט די קאָמוניסטען. די לינקע גרופּירונגען האָבען אין דער לעצטער צייט געפיהרט אַ זעהר שטאַר־קע אַקציע לטובת די אַרבייטער און אָרימע מאַסען. און נאָך עפּעס. אַרויס־טרעטענדיג אַפילו געגען דעם אַזוי-גע־רופענעם אונפאַרטייאישען בלאָק, האָבען דאָך די לינקע זיך בעמיהט נישט אָנ־צוריהרען די פּערזאָן פון מאַרשאַל פּיל־סודסקי און עטליכע אָנפיהרער פון זיי האָבען אַפילו געגעבען אָנצוהערען אין פאַרשידענע אונטערוויאוען, אַז זיי וועלען נישט אַרויסטרעטען געגען דער רעגירונג פון מאַרשאַל פּילסודסקי, אויב ס׳וועלען אין איהר געמאַכט ווערען קליינע ענדערונגען.

אַזוי · אַרום איז ווידער זיכער, אַז אויב די איצטיגע פּילסודסקי־רעגירונג וועט וועלען זיך שאַפען אַ מעהרהייט אין סיים וועט זי ווידער מוזען אָנקומען צו די נאַציאָנאַלע מינ־דערהייטען. נישט רעדענדיג וועגען די אוקראַינער און ווייסרוסען אין העכסט וואַהרשיינליך, אַז דאָס צינגעל פון דער סיים-מעהרהייט וועלען זיין די 12—15 יודען, וואָס זענען געוועהלט געוואָרען בעת די איצטיגע וואַהלען. און ס׳איז דאָך כמעט חי וזכער, אַז מיט די דאָ־זיגע 18 שטימען וועט מאַרשאַל פּיל־סודסקי נישט האָבען קיין גרויסע שוועריגקייטען.

וואָס שייך דער יודישער בעפעלקערונג איז געשעהען דאָס וואָס מ׳האָט זיך גע־קענט פאָרשטעלען. ס׳איז אויף דער יו־דישער בירגערליכער גאַס נישט געווען קיין אָרט אויף צוויי יודישע ליסטעס, וואָס זאָלען צווישען זיך קאָנקורירען. צו גרויס איז דער וואַהל-מעטער, אַז די יודישע בעפעלקערונג זאָל זיך ערלוי־בען אויף לוקסוסען פון שפּאַלטונגען און מאַכען עקספּערימענטען, האָט טאַ־קע דער „אגודה“-פאָלקיסטען-בלאָק נישט געקענט אָהן שותפים אַדורכפיהרען אין קיין איין אָרט קיין איינענעם קאַנדידאַט פון דער דאָזיגער ליסטע איז אַדורכגע־גאַנגען נאָר האַצלאָוו ווישליצקי, וועל־כער איז געשטאַנען אויפ׳ן צווייטען אָרט פון דער ליסטע פון אונפאַרטייאישען בלאָק אין לוצק.

אויך אין די יודישע אַרבייטער-פאַר־טייען האָט זיך נוקם געווען — אויב מ׳בעטראַכט די פראַגע פון מאַגדאַטען־שטאַנדפונקט — דער געוואַגטער לוקסוס פון געהן בעזונדער צו די וואַהלען: נישט דער „בונד“ און נישט די „פּועלי ציון“ האָבען קיין מאַנדאַט נישט דורכ־געפיהרט.

דער רעזולטאַט פון די וואַהלען גיט דעם איינדרוק, אַז דער נייער סיים וועט געפונען אַ געמיינזאַמען וועג פאַר אַ רוהיגע צוזאַמענאַרבייט מיט דער רע־גירונג.

י.

קאַרנאַוואַל אין תל אביב.
דאַס מיידעל, וואָס איז אויסגעקליבען געוואָרען אַלס קעניגין.

(קאָרעספּאָנדענץ פון תל אביב).

די יונגסטע שטאָט אין דער וועלט תל אביב ווערט בעריהמט מיט איהרע טראַדיציאָנעלע, גלענצענדע יודישע קאַרנאַוואַל פייערונגען, וואָס ווערען איינגעאָרדענט יעדעס יאָהר צוגלייך מיט פּאַריז, ניצא א. אנד. בעריהמטע אייראָפּעאישע שטעט, אין די טעג, ווען די אָרימע יתומה אסתר האָט אָפּגעהאַל־טען אַזאַ גלענצענדען זיג איבער דעם ראש פון די אַנטיסעמיטען אין שושנה איבער׳ן רשע המן, ווערען אין ארץ ישראל איינגעאָרדענט פרעהליכע פער־ווייל'ונגען מיט מוזיק, טענץ מאַסקאַראַ־דען אין דעם מיטעלפונקט פון די פייע־רונגען בילדעט אַ גרויסער סימבאָלישע אויטאָדאַפע, אויף וועלכען ס׳ווערען פער־ברענט אַלע היסטאָרישע שונאים און פייניגער פון יודישען פאָלק. אַלע שוואַ־כע זייטען פון אונזער מאָדערנעם לעבען אין חוץ לארץ און אין א״י גופא ווע־רען אויף אַנ׳אומברחמנות׳דיגען אופן פאָרגעבראַכט אין קאַריקאַטורען, אין מאַסקען א.אַ.וו. אונטער׳ן פרייען הימעל און פון יאָהר צו יאָהר ענטוויקעלט זיך תל אביב צו אַ קלאַסישער שטאָט פונ׳ם א״י-קאַרנאַוואַל.

אַ וויכטיגער פּראָגראַם-פונקט פון דער פורים-וואָך זענען זיכער די וואַהלען פון אסתר המלכה, וועלכע ווידערהאָלען זיך יעדעס יאָהר פאַר פורים. אויך דאָ קומט צום אויסדרוק דער יודישע נאַציאָ־נאַלער מאָמענט: איהר קעניגען דויערט ביז איבער פורים, אָבער כדי צו ווע־רען די מלכה, מוז זי אַ חוץ די אויסער־ליכע מעלות — שענקייט און קערפּער־ליכען רייץ — בעזיצען אויך די גייסטי־גע מעלות פון דער יודישער אסתר. גע־וועהנליך ענטשיידעט ביים אויסוואַהל די פאָלקאָמע שענקייט, אָדער די אַמייס־טענס נאָהענטסטע צו איהר אָדער אָפט דעצידירען אויך אַנדערע מאָמענטען. פאַר צוויי יאָהרען איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ שעהן אַשכנזישע מיידעל, פאַראַיאָהרען איז אַלט אסתר המלכה ער־שינען אַ ספרדין און היי יאָהר איז דער אויסוואַהל געפאַלען אויף אַ בראָנעטער תימנ׳טין און דוקא פון די אָרימסטע שיכטען.

די אָרימע תימנישע יתומה (די אמת׳ע אסתר המלכה פון דער מגילה איז דאָך אויך געווען אַ יתומה) מיט׳ן נאָמען צפורה, וואָס פלעגט יעדען טאָג אין די בעשטימטע שעה׳ן רייטען אויף אַ קליין אייזעלע, אָנגעלאָדען מיט מילך-קריגען, וועט אַלזאָ אויף אַ גאַנץ יאָהר פערגעה־מען ושתי׳ס טראָן. און אַזוי אַרום ווערט אָפּגעשאַפט די לעצטע מויער, וואָס האָט נאָך עקזיסטירט צווישען די הויכע איידעלע יודישע שטאַמען און די תימנ׳ער, וועלכע האָבען ביז איצט צו־געשטעלט נאָר טרעגער, שוואַרצע אַר־בייטער, דינסטמיידלעך און קעכינס.

שוין צוליב דעם אליין צוליב׳ן אויפ־דעקען דעם נאַציאָנאַלען סענטימענט, קען מען מוחל זיין דעם דזשאַז מיט׳ן שימי מיט אַלע אַנד. בייאיגקייטען פון פּראָבלעמאַטישער נאַטור, וואָס ווערען אַריינגעצויגען אין די פייערונגען. „פּרינציפּיעל“ זענען נאַטירליך אַלע יו־דישע מעדלעך שעהן און צוגעפּאַסט צו זיין אַ מלכה, און דאָך מוז מען בעהויפּ־טען, אַז אין דעם אויסוואַהל פון דער אָרימער תימנישער מעדעל, וועלכע האָט געהאַט געגען זיך אַלס קאָנקורענטען די בלאָנדע „רוסען“ אין פיל רייכע פּרעטענדענטקעס אויף דעם טראָן, האָט אַ גוואַלדיגע און פאָלקסטימליכע בע־דייטונג.

פאַר די היסטאָריקער פון די יודישע מלכים און מלכות וועט אָבער זיין אינ־טערעסאַנט צו בעצייכענען, אַז די דאָ־זיגע תימנ׳ישע מלכה איז אויסגעוועהלט געוואָרען דוקא מיט די שטימען פון די „שיקנאַזים“ (אַזוי רעדען אויס די תימנים דאָס וואָרט אשכנזים) און די תימנים האָבען אין די וואַהלען כמעט קיין אָנ־טייל נישט גענומען, און גאָר אונער־וואַרטעט פאַר זיי איז זייער קליינע צפורה איבער אַ נאַכט געוואָרען אַ מלכה.

אויף מאָרגען נאָך די וואַהלען זענען די תימנער טרעגער-אַרבייטער ווייטער געשטאַנען אויף די רוגען פון תל אביב און געוואַרט אויף אָפּצוטראָגען אַ פּע־קעל, אָדער גערופען צווערען אויף אַרבייט. קליינע שוואַרצע תימנערינס האָבען ווי פריהער געפּוצט די פענס־טער אין די דירות פון די רייכערע תל אביבער איינוואוינער, און ס׳איז דאָך גראָד אין דעם טאָג געווען אָנגענעהם דער געפיהל און געדאַנק, אַז די ליניע צווישען „אָרים“ און „רייך“ איז אָפּגע־ווישט געוואָרען כאָטש סימבאָליש. און ס׳איז געווען אָנגענעהם אויף מאָרגען נאָך די וואַהלען צו טרעפען די נייע „מלכה“ ווי אַלע מאָל אַ בעלאָדענע מיט מילכקריגען רייטען אויפ׳ן קליינעם אייזעלע. יודישע צניעות און בעשיי־דענקייט !...

ו. ד. ש.

פּורים-וואַנוואָלניץ
— פון — משה פּיינקינד.

דאָס רב אין וואַנוואָל־ניץ אַ שלח - מנות.

אין אַ פערוואָרפען ווינקעלע אויפ׳ן שליאַך פון לובלין קיין קוזמיר געפינט זיך דאָס קליינע שטעטעל וואַנוואָלניץ, אָדער ווי די זקנים רופען עס — באַמ־באָלניץ.

עס ליגט אין אַ טאָל אַרומגענומען פון מאַלערישע בערג און בערגלעך און פון אוראַלטע דיקע, הויכע בעוואַקסע־נע טאָפּאָלעס, וועלכע בעצירען פון דער ווייטענס מיט זייערע ברייטע צווייגען און רוישענדע בלעטלעך דאָס שטעטעל, וואָס געפונט זיך ביים טייך „ביסטראַ“.

די פוילישע היסטאָריע פערעכענט וואַנוואָלניץ פאַר איינע פון די ערשטע דריי שטעט (גנעזען, קראָקע און וואַנ־וואָלניץ), וואָס זענען ענטשטאַנען נאָך אין דער פאָרהיסטאָרישער צייט אין פוילען, וועלכעס דער לעגענדאַרישער קראַק, וואָס האָט געבויט קראַקאָ, זאָל אויך האָבען דאָס שטעטעל אויפגעבויט און עס אַ נאָמען געגעבען „וואַוועלניץ“, ווילענדיג דערמיט פעראייביגען דעם נאָמען „וואַוועל“.

אין די אַלטע צייטען איז וואַנוואָלניץ געווען אַרומגענומען מיט אַ הויכער די־קער מויער, כדי צו שיצען דאָס לאַנד פון דרום-זייט געגען די אָפטע אָנפאַלען פון די אַזוי-גערופענע „יאַדזשווינגען“ פון פרייסען, טאַטאַרען און דעסגלייכען. ס׳האָט אויך געהאַט טעוואַטאָנישע און מאַגדעבורגער רעכט, ד. ה. אויטאָ־נאָמיע.

די יודען האָבען דאָ קיינמאָל נישט געהאַט קיין שטערונגען צו וואוינען און אין די גאָר אַלטע צייטען זאָלען זיי שוין דאָ האָבען געהאַט זייערס אַ ישוב.

די לעגענדע דערצעהלט, אַז פון מרחקים האָט פערבלאָנדזשעט אַ יוד קיין וואַנוואָלניץ, און ביי די טויערען פון דער שטאָט, האָט מען איהם געפרעגט, וואָס ער זוכט דאָ (מהלך פה), האָט דער יוד געענטפערט פה לן (פּאָ-לאַן) אויס־דריקענדיג זיין וואונש, אַז ער וויל דאָ נאַכט האַלטען. אָבער נישט פערשטע־הענדיג זיין שפּראַך האָבען די וואַנ־וואָלניצער „שומרי השער“, די טויער־היטער, געמיינט, אַז ער איז פון „פּאָ־ליאַן“, אַזוי האָט געהייסען פערצייטענס פוילען, האָט מען פאַר איהם באַלד ברייט אויפגעמאַכט די טויערען פון דער שטאָט און פערבעטען דעם „יוד“ דאָ צו פערבלייבען.

פון יענער צייט אָן זאָלען שוין דאָרט וואוינען יודען, פון וועלכע עס שטאַמט דער אָריגינעלער מנהג פיר מאָל אין וואַנוואָלניץ צו לייענען די „מגילה“ אין פורים, צוויי מאָל געוועהנליך, ווי אומעטום, און צוויי מאָל אין שושן פורים.

דער דאָזיגער מנהג האָט זיין גלייכען נישט אין גאַנץ איירופּאַ, אַ פּשוטא שוין אין פוילען, ער ווערט אויך נישט דער־מאַנט אין אונזערע יודישע ספרים; וואַנוואָלניץ אליין האָט אויך נישט פער־שריבען דעם דאָזיגען מנהג, נאָר די דאָרטיגע יודען בעהויפּטען, אַז ס׳איז ביי זיי אַ „מסורה“, אַז די שטאָט איז געווען „מוקפת חומה מימות יהושע בן נון“, אַרומגענומען מיט אַ מויער נאָך פון יהושע בן נונ׳ס צייטען, צוליב וואָס דער דין איז פּיער מאָל לייענען די מגילה אין פורים, וואָס איז אויך חל אויף וואַנוואָלניץ...

*

אָריגינעל און כאַראַקטעריסטיש קומט אויך פאָר די פייערונג פון דעם פורים־שני אין וואַנוואָלניץ.

פורים פאַר דער אָווענד-סעודה קלויבט זיך צונויף דער גאַנצער עולם אין בית־המדרש (די שוהל איז אָפּגעברענט גע־וואָרען בעת דער גרויסער שרפה אין יאָהר 1912), דער בעל קורא לייענט די מגילה און מאַכט דעמאָלט נישט „קיין ברכה“. דער עולם ווערט פריילעך, מען הויבט אָן צו פּילדערען און צו שרייען אויף וואָס די וועלט שטעהט, מ׳שפּרינגט אויף טיש אין בענק, און שטאָסט קלאַפּען המנ׳ען, צוקאָלט איינער דעם אַנדערען ביז צום בלוט... עס ווערט אין בית-המדרש היימליך. די גאַס מישט זיך אויך אין געשלעג אַריין, און אין דעם געמיש פון געשרייען, גע־פּילדער און בלוטיגע סקאַנדאַלען שטעהט זיך רוהיג דער בעל-קורא און לייענט זיך מיט׳ן טראָפּ די „מגילה“ ביז צו ענדע, און דאַן ערשט צוגעהט זיך דער וואַנוואָלניצער עולם אַהיים, און לאָזט זיך אויפּסניי „וואָילגעהן“ מיט סקאַנ־דאַלען און געשלעגערייען אויף דער גאַס...

די זעלבע סצענעס איבער׳חזר׳ן זיך אויך צומאָרגענס שושן פורים אין דער פריה, אָבער שוין אין אַ קלענערען מאַסשטאַב, דער עולם איז שוין „אויס־געניכטערט“ און מוז שוין לויפען אין דאָרף אַריין זוכען אַ שטיקעל ברויט...

די דאָזיגע מ׳שטיינס-גע׳זאָגט יודי־שע פּריווילעגיע זאָל זיין אַ זכר פון דער פרייהייט, וואָס די יודען האָבען בעקומען אין שושן פון אחשורוש׳ן צו לאָזען זיך וואוילגעהן און אויס׳הרג׳ענען די שונאים, וואָס האָבען געוואָלט דע־מאָלט אומברענגען די יודען.

צוליב די געשלעגערייען, וואָס קומען פאָר ביי די לעצטע צוויי מאָל לייענען די מגילה, האָט מען שוין זיך געפּרובט עטליכע מאָל מבטל צו מאַכען דעם דאָ־זיגען מנהג, אָבער עס זאָל שוין נישט אַזאַ צאָרן זיין אויף דער וועלט, וואָס עס קומט דאַן פאָר אין וואַנוואָלניץ יעדעס מאָל נאָכ׳ן מבטל מאַכען דעם מנהג...

שלאַפקייטען, שרפות, אָרעמקייט, און אַנדערע בייזע „פּאַסקודנע“ אָנשי־קענישען, דערצעהלען די דאָרטיגע איינוואוינער, קומען דעמאָלט אויף דער שטאָט און מען איז געווען געצוואונגען צוריק דעם מנהג צו בענייען, און ער עקזיסטירט נאָך ביז׳ן היינטיגען טאָג, און ווערט געפייערט פון יאָהר צו יאָהר כמנהגו מיט קלעפּ און סקאַנדאַ־לען אין קיינער וואַגט נישט מעהר מבטל צו מאַכען דאָס „פּורים שפּיל“ וואַנוואָל־ניץ...

*

ווי וויסענשאַפטליכע וועלט האָט זיך ערשט לעצטענס אָנגעהויבען צו פּעראינ־טערעסירען מיט דער היסטאָרישער פּערגאַנגענהייט פון דעם אַמאָליגען „גראַד“ וואַנוואָלניץ.

אין יאָהר 1903 האָט אַ פּעטערבור־גער וויסענשאַפטליכע געזעלשאַפט גע־מאַכט אין וואַנוואָלניץ אויספאָרשונגען און אויסגראָבונגען; מען האָט געפונען אַלע מויערען, קאַטאַקאָמבען, פּערשי־דענע שטיינערנע און בראָנזענע הויז־כלים, העמערס, עגבערס, שיסלען א. אַז. וו. און מ׳האָט אָנגענומען, אַז דאָרט איז שוין געווען אַ ישוב פון מענשען אין די גאַנץ אוראַלטע צייטען, אין דער אַזוי-גערופענער „שטיין- און בראָנז־עפּאָכע“

די דאָזיגע אויסגראָבונגען בעשטעטי־גען בעשיינפּערלעך אויך די בעהויפּטונג פון די יודען, אַז וואַנוואָלניץ איז שוין געווען מוקפת חומה פון יהושע בן נונ׳ס צייטען, ד. ה. מיט 1500 יאָהר פאַר דער קריסטליכער צייט רעכנונג האָט שוין געקאָנט די שטאָט עקזיסטירען.

אין די יודישע ספרים ווערט דער־מאָנט וואַנוואָלניץ אין צוזאַמענהאַנג מיט לובלין, ווען לובלין איז נאָך גע־ווען אַ קליין אַ מקום, מיט דער צו־שריפט „סמוך לעיר בונבוליץ“.

היינט איז וואַנוואָלניץ נישט מעהר ווי אַ גרויס דאָרף און דאָס סאַמע פּאָ־טעסטע הויז איז קוים אַלט 50 יאָהר און עס צעהלט 1887 נפשות מיט אַ „יודישען „סאָלטיס“ אין דער שפּיץ מיט אַ קהלה-בודזשעט פון 20 טויזענד גילדען.

אסתר'ל

(א מגילה פון אַן'אוקראַיניש שטעטעל) פון מ. ברייטמאַן

פאַרנאַכט איז אריין א נייע מאַכט. דאָס שטעטעל האָט פערהאַקט טיר און לאָדען און איז געוואָרען פערשטומט.

א בלינדע נאַכט האָט געוויגט איבער אויסגעשטאָרבענע געסלעך.

אין מיט'ן נאַכט – עטליכע ביקסען-שאָסען, יאָמערליכער אויסגעשריי... און ווידער שטיל.

אומרוהיג האָבען יודען געוואַרט אויפ'ן גרויסען אינדערפריה. און דער מאָרגען איז געקומען מיט א בייזן נייעס: א געשאָסענעם זעלנער האָט מען געפונען אין מיטען מאַרק.

גרויע, בייזע סאָלדאַטען פאָרען זיך אַרום דעם הרוג, שעלטען און דראָהען... אָנגעפעלצטע גוים און גויעס פון דער מאהאלא טופקען אַרום און ווייזען אויף יודישע הייזער.

א טויט-שרעק רוקט זיך אָן און קריכט ווי א געדיכטער נעבעל; פערפילט אַלע הערצער און מאַכט בלייך די פנים'ער.

דער קאָמענדאַנט האָט אַרויסגעפאָדערט צו זיך פאָרשטעהער פון דער יודישער בעפעלקערונג – א בעפעהל: אַרויסגעבען אין 24 שעה די שולדיגע; חרוב ונחרב וועט ער מאַכען פון אַלעס און פון אַלעמען!

א חוץ דעם האָט ער אַרויפגעלעגט א שווערע קאָנטריבוציע.

ס'איז אסתר תענית. א פוילער ווינד, א נאַסער שניי, א טויט שטילשווייגען אין די גאַסען. אין די קלויזען זענען יודען מרעיש עולמות; יום-כפור צו כל-נדרי. האָפנונגסלאָזע, פערצווייפעלטע קוקען מענשען דעם טויט אין די אויגען.

פערנאַכט אין קלויז, די מגילה לייענט זיך מיט אַן'איכה-ניגון. חברה-קנדסים גרייגערען נישט, טיפקען נישט ביים דערמאָנען דעם פערשאָלטענעם נאָמען – המן!

נאָר א נס קאָן ראַטעווען...

אויף אַן'אסיפה ביים רב איז געבליבען: צו ווענדען זיך צו אסתר'ל ר' זיינוויל'ס, און דורך איהר פועלען ביים קאָמענדאַנט מבטל צו מאַכען די גזרה.

פון זינט ביי ר' זאנוועל בוכהאַלטער האָבען אָנגעהויבען איינשטייין קאָמענדאַנטעל און גלאָט אָפיצערען אין זיינע גרוימע נגידישע צימערען, האָט זיין טאָכטער'ל אסתר'ל בעקומען א שלעכטען שם אין שטעטעל: זי חבר'ט זיך צופיל מיט אָפיצירען, טרינקט און פערברענגט מיט זיי גאַנצע נעכט. לייטישע קינדער מיידען זי אויס, און גיבען איבער בסוד שרעקליכע מעשיות וועגען איהר.

א פאָר חשובע יודען מיט'ן רב בראש זענען געקומען צו ר' זאַנוועלען בעטען, אז אסתר'ל זאָל זיין דער גוטער שליח ביים קאָמענדאַנט, דער מליץ יושר פאַר זיי, ווייל ס'דראָהט א סכנה דעם גאַנצען שטעטעל יודען, און זיי וויל ער אפילו צו זיך נישט צולאָזען...

און אז אסתר'ל איז געוואויער געוואָרען, אז יודען מיט'ן רב זענען צו איהר געקומען, איז זי אַרויס צו זיי א דערשראָקענע, געטוליעט זיך אין א וואַרימען שאַל, דאָס פנים בלאַס, די אויגען גרויסע, טרויעריגע, און דער קאָפּ, איינגעטונקען אין שוואַרצע קורצע קרויזען, האָט זיך בעוואויגען קינדיש און אונבעהאָלפען אויפ'ן ווייסען געטאָקטען האַלז. אין אַזוי פיל צניעות'דיגער חן איז געווען אויסגעגאָסען אין יעדער תנועה איהרער, אַנשטעלענדיג אויף איהר זיינע שוואַכע אַלטע אויגען, האָט נישט געקאָנט זיי מעהר פון איהר פנים אַראָפּנעהמען.

ר'האָט אסתר'לען געבעטען זי זאָל זיך בעמיהען דעם קאָמענדאַנט איבערצייגען, אז דער שאָס האָט נישט געקענט קומען פון קיין יודען... דאָס איז געוויס א פראָוואָקאַציע, די אָרטיגע יודען זענען אומשולדיג...

אסתר'ל האָט אויסגעהערט. ס'האַרץ האָט ביי איהר געקלאַפּט, זי האָט זיך געבעטען: זי איז דאָך אפילו נישט בעקאַנט מיט'ן קאָמענדאַנט, וואָס-זשע קען זי טון?

דער רב איז צו איהר צוגעגאַנגען און געזאָגט:

– טאָכטער, דו הייסט אויך אסתר, און דער אויבערשטער האָט דיר געגעבען פיל חן, קען ער אויך פיהרען. אז דורך דיר זאָל אויך געשעהן א נס – און וועסט מציל זיין יודען פון א גרויסען אומגליק.

זי האָט צוגעזאָגט צו פרובען.

דער קאָמענדאַנט, א שטרענגער און האַרטער מענש האָט צו זיך קיינעם נישט צוגעלאָזט. זיין דינער א כינעזער מיט קרומע אויגעלעך און א גאַנצען שטיל געגנעלע, איז שטענדיג געשטאַנען ביי דער טיר, געהיט זיין יודען, ווי א בייזער הינד.

אסתר'לען איז דאָך געלונגען זיך אַריינצושלייכען צום קאָמענדאַנט...

איהר בלייך טרויעריגע אונבעהאָלפענקייט, איהרע ווייכע הענד און הייסע פערברענטע ליפען האָבען איהם איבערצייגט, אז יודען זענען נישט שולדיג אין זעלנערס טויט.

דער נס איז געשעהן, און אין א מגילה איז ער פערשריבען געוואָרען לדור דורות.

ברייטשאַן.

געבעטע שטיקל געבעטע

פערשידענע פאַסענער פון גאָבעלין, ווי אויך גוט לעדער און טאַראַקאָ-צעראַטע, שטעטס אויף לאַגער אין א גרויסען אויסוואַהל

ווי אויך טאַפּעציר-געגענשטאַנדען

קאָזעטקעס די ניַעסטע פאַסענער, מאַטראַצען אין 3 גאַטונגען, אויך בעקומט מען ביי מיר סאַלאָן-גאַרניטורלעך אויף זייד-פאַטעליקעס, ווי אויך גאָנ-דאָלקעס, קאַווע-טישלעך, רונדע טישלעך, פעלד-בעטען מיט ספרענזשינעס, אויך שטיהל צום פאָלסטערן, פאַר טאַפּעצירער פּרייז. פאַסענער פון בעסטער האַלץ-אויסאַרבייטונג בעקומט איהר נור ביי

ג. לעווקאָוויטש, פּולנאַצנאַ 5

Dr. HELLER

ספעציאַליסט פאַר הויט-און וועגערישע קראַנקהייטען.

2 נאַוראָט 2

נעמט אָן ביז 10 פריה, 1—2 און פון 4—8 אָוו. פאַר פרויען ספעציעל פון 4–5 נאָכמיטאָג. פאַר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען.

Dr ADAM

GROSGLIK

Al. Kościuszki 27,

tel. 51-78.

הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און ליבעס-מאַכט איינמאָ. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

Dr. med.

NIEWIAŻSKI

Sienkiewicza 34

tel. 59-40.

ספעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפער און הויט-קראַנקהייטען בעהאַנדל. פומענער-שוואַכ. נעמט אָן פון 5–9 אָוועגד

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט

פון ד"ר. מעד.

ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89

רומאַטיזם - פערקרימונגען, פאַראַליזען, נערווען-שמערצען, אַקוטע פעלער, שפּוהל-פערשטאָפּונג, ניגעקאָלאָגישע מאַסאַזשן, בעהאַנדלונג פון יונגע שוואַכע קינדער (גרופּען). אויף דעם קורזען די שולע, יערט אַרויסגעגעבען א ציינגיס. עמפאַנג פון 5–8 נאַכט

ועתה אישים שמעו לי

ועל תסורו מאמרי פי

לדברי הקשיבה לאמרי הט אזניך

און אז דו דאַרפסט ערלעדיגען סאַנדאַווע ספּראַוועס, זאָלסטו גלייך קומען צו לויפען אין ביוראָ

17 פעטריקאָווער 17

דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געוויסענהאַפט געשריבען לויט'ן אוסטאַוו אַלערליי ביטעס קלאַוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעט אין פוילען, אַפּעלאַציעס צי-ווילנע און קאַרנע אַפּאַזיציעס, אַדוואַ-לאַניעס, רעקורסען וועגען דירה אין אוזשאָנד-ראַזיעמטשי, וועגען פּעסער אין קאָמיסאַריאַט-רזשאָנדו און אַלע פּאָליציי-בעצירקען, אַקטען אינטער-ציזיעס, אַקטען דאַראַוויזנעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען. ספעציאַליסט פון שותפות-אַקטען

מיט אַכטונג י. מאַנעלאַ,

רעכס-קאָנסולענט.

טלתים-פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון האַלבע, האַלב-וואָלענע, זיידענע טלתים פאַר טערקישע, ווי אויך טלתים-קטנים הורט און דעטאַיל מיט אויספערטיגונג, אויך נאָרטלען, שפּאַניער און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי א. ח. ציטרינאָווסקי קאַמיענאַ 1.

אין צוויטען טויער פאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 298

בעמערקונג: מ'תיקן אויך שבבע'נען אַלטע טלתים צו וואַשען.

LEKARZ-DENTYSTA צאָהן-אַרצט

St. GELBERG

זאַכאָדניאַ 15, טעל. 31-08

היילט נאָך פערנעכלעסיגטע ציינער און מויל-קראַנקהייטען, צייהן ציינער אָהן שמערצען, היילט פיס ליבעס-בעשעדיגונג, פּאַציענטען פון קוגעסלעכע ציינער. נעהמט אָן פון 9—12 און פון 3—7 אין אָוונט. צו ביליגע פרייזען.

צורירגערעהרט.

לכבוד פורים

עמפפעהל איך דער געעהרטער קונדשאַפט

א גרויסען אויסוואַהל פון פערשידענע

ווי אויך אַלערליי באָמבאָניערקעס ווי אויך אַלערליי

קאָסמעטישע אַרטיקלען

צו די נידריגסטע פרייזען.

י. דרוקער

זאַוואַדזקאַ 11

בעמערקונג: פאַר אַנגראָסיסטען גרויסער ראַבאַט און די בעסטע בעדינגונגען.

אינדזי צוין פון טיגער

סענסאַציאָנעלער ראָמאַן

פון מאָרים לעבלאַן

88)

ה' דעמאַליאָן האָט אויפגעהאַנגען דאָס טרייבעל.

– מיינע הערען – האָט ער געזאָגט מיט א שמייכעל – עס איז איצט דריי אָהן זיבעצעהן מינוט... אין זיבעצעהן מינוט אַרום דאַרפען מיר פליהען אין דער לופטען, אַזוי זאָגט אונזער פריינד דאָן לואי פערענאַ.

אָבער נישט קוקענדיג אויף די שפּאַסען, מיט וועלכע די ידיעה אויפגענומען געמאַרען, האָט דאָך אַלעמען אַרומגעכאַפּט אַנ'אונרוהיגקייט.

קאָמיסאַר וועבער האָט געפרעגט:

– סאיז אמת, אז דאָן לואי האָט מיט אייך גערעדט?

– ער אַליין אין זיין אייגענער פּערזאָן, ער האָט זיך בעהאַלטען אין עפּעס א בעהעלטעניש אין זיין פּאַלאַץ און דאַכט זיך, אז דער הונגער און ערשעפּונג האָבען זיך איהם געוואָרפען אויפ'ן מוח. מאַזע, געה נעהם איהם דאָרט אין זיין לאָך... אויב עס איז נישט עפּעס א ניי שפּיצעל פון זיין זייט.

סערזשאַנט מאַזע איז צוגעגאַנגען צום פּרעפעקט א בלאַסער און ציטערדיגער.

– ה' פּרעפעקט, „ער" האָט אויך געזאָגט, אז עס וועט זיין אַנ'אויפרייס?

– יאָ, און ער שטיצט זיין בעהויפּטונג אויף דעם צעטעלע, וועלכעס וועבער האָט געפונען אין אַכטען באַנד פון שעקספּיר. דער אויפרייס דאַרף פאָרקומען היינט דריי א זייגער.

– דריי א זייגער?

– יאָ, אין א פערטעל שעה אַרום.

– און איהר בלייבט דאָ, ה' פּרעפעקט? – וואָס-זשע מיינט, מיר וועלען הערען די שפּאַסען פון דעם הער?

מאַזע האָט זיך נישט געקענט בעהערשען און אויסגעשריגען:

– דאָס זענען נישט קיין שפּאַסען, ה' פּרעפעקט, איך האָב געאַרבייט מיט דאָן לואי און קען איהם גוט... אז ער זאָגט עפּעס האָט ער דערצו א גרונד...

– א פאַלשען גרונד...

– ניין, ה' פּרעפעקט, האָט ווייטער געזאָגט מאַזע, איהם דאַרף מען גלויבען... אויב ער האָט געזאָגט, אז די ווילע וועט אויפגעריסען ווערען דריי א זייגער, וועט עס אַזוי זיין... מיר האָב נאָך א פּאָר מינוט צייט... קומט, ה' פּרעפעקט, איך בעט אייך!..

– ווילסט זאָגען מיר זאָלען ענטלייפען?..

– אָבער דאָס הייסט נישט ענטלויפען, דאָס הייסט נאָר זיין פאָרזיכטיג, מען דאַרף דאָך נישט ריזיקירען...

– גענוג!.. אויב דו האָסט מורא, נויץ אויס די געלעגענהייט, וואָס כ'האָב דיר בעפוילען צו געהען פערהאַלטען דעם דאָן לואי פערענאַ און געה...

מאַזע האָט מיט א זעלנערישער בעוועגונג סאַלוטירט און געזאָגט:

– איך בלייב דאָ, ה' פּרעפעקט...

און אויסגעדרעהט זיך און אַוועק אויף זיין אָרט.

עס איז געוואָרען שטיל. ה' דעמאַליאָן האָט ווידער אָנגעהויבען שפּאַגען איבער'ן צימער, און נאָכדעם, ווענדענדיג זיך צום פּאָליציי-דירעקטאָר און צום גענעראַל-סעקרעטאַר, האָט ער געפרעגט:

– איך רעכען, אז איהר, מיינע הערען, מיינט דאָס זעלבע?

– עס פערשטעהט זיך...

– איבריגענס האָבען זיינע אויספירונגען קיין גרונד נישט. מיר זענען דערביי זעהר גוט אָפּגעהיטען! באָמבעס פאַלען דאָך קען גאָט נישט, מענשען גלאָט אַזוי אין קאָפּ אַריין: עס מוז זיי עמיצער וואַרפען... ווי אַזוי אַרום?

– מיט דעם זעלבען וועג, וואָס די בריף – האָט זיך אָפּגערופען דער גענעראַל-סעקרעטאַר.

– וואָס אַלזאָ מיינט איהר?

דער גענעראַל-סעקרעטאַר האָט נישט געענטפערט און ה' דעמאַליאָן האָט נישט פערענדיגט זיין געדאַנק. עס האָט איהם אויך פאַמעליך אַרומגעכאַפּט א שרעק.

– דריי פאַרטאָג—די ווערטער זענען איהם נישט אַרויס פון קאָפּ. צוויי מאָל האָט ער א קוק געגעבען אויפ'ן זייגער'ל. עס איז נאָך געבליבען 12 מינוט, נאָך 10 מינוט. זאָל עס זיין, אז צוליב עפּעס א שרעקליכער מאַכט זאָל דאָס הויז אויפגעריסען ווערען?

– אָבער דאָס איז דאָך אַנ'אידיאָטיזם – האָט אויסגערופען דער פּרעפעקט מיט צאָרן.

אָבער ווען ער האָט א קוק געגעבען אויף זיינע חברים האָט ער זיך דערשראָקען פאַר'ן אויסדרוק פון זייערע פנים'ער. און ער אַליין האָט דערפיהלט עפּעס א מאָדנע קלעמונג ביים האַרץ:

עס איז נישט געווען קיין שרעק. עס איז גאָר געווען די ווירקונג פון דאָן לואי פערענאַ, וועלכער האָט אויפגעטון אַזוי פיל נישט געוועהנליכע זאַכען און וועלכער האָט זיך אַזוי זעלטען גוט אָריענטירט אין פערשידענע סיטואַציעס. די שטימונג האָט אַרומגעכאַפּט אַלעמען פון די לייטער ביז די איינפאַכע אַגענטען. ווילענדיג צי נישט ווילענדיג, בעוואוסטזיניג אָדער אונבעוואוסטזיניג האָבען אַלע וועגען איהם מיטגעבראַכט, געהאַלטען איהם פאַר אַ מענש מיט אונגעהויערע פעהיגקייטען, און זיין פערזענליכקייט האָט מען געקענט פערגלייכען נאָר מיט דעם געניוש פון דעם לעגענדאַרען אַרסען לופּען.

אַרסען לופּען האָט זיי געהייסען אַוועקגעהן. פערפאָלגט און געיאָגט האָט ער זיך אַליין אַרויסגעגעבען אין די הענד פון דער פּאָליציי, אבי צו וואָרנען וועגען דעם דראָהענדען געפאַהר...

נאָך 7 מינוט... נאָך 6...

מיט דער רוהיגסטער איינפאַכקייט האָט מאַזע זיך געשטעלט אויף די קני און אָנגעהויבען שטיל צו בעטען. די טאַט איז געווען אַזוי פערשטענדליך, אז דער גענעראַל-סעקרעטאַר און פּאָליציי-דירעקטאָר האָבען זיך ביידע גלייכצייטיג געווענדעט צום פּרעפעקט...

(פאָרזעצונג קומט).

מיין פעטער לייענט די מגילה...

(פאלקסטימליך-הומאריסטיש לכבוד פורים)

מיין פעטער הערשעלע, זאל זיך מי- הען, איז געווען פטיסעל לייבט אויף דער נשמה און מאהר, ווי צוויי מאל אין יאהר, ט׳באב און יום-כפור האט ער נישט גע- וואלט פאסטען. און גראד, ווי אויף יא- רען זאך האט ער דא אויך געהאט זיין גלייבווערטעל:

— דער שווארצער פון דעם היימען — פלעגט ער זאגען, זענען וויגראגע נא טיסטע, אפילו דער גרעסטער פושע- ישראל וועט זיך נישט אונטערשטעהן יום-כפור אדער ט׳ באב צו עסען... דער „לאנגער" און דער „קורצער" — (שבעה-עשר-בתמוז און עשרה בטבת) איז איינער צו לאנג און ס׳איז נישטא קיין כוח צו פאסטען און איינער צו קורץ און עס לוינט זיך נישט צו פאס- טען... און דעם „זכור" מיט דער „נסבה" (צום-גדליה און תענית-אסתר) — האט דער פעטער געזאגט — דארף מען התונה מאכען, וועט מען ממילא פער- שפארען צו פאסטען...

מיין מוהמע אבער, שיינע קריינדעלע, זאל זיין אפגעשיירט, האט פון קיין גלי- קען נישט געוואלט וויסען.

— א תענית — האט זי געזאגט — איז א תענית און פישווארצע יאהר וועט דעם זונדיגען קל-וחומר נישט נעמען, אז ער וועט זיך איין טאג די קישקע נישט אנלעגען... און זי איז טאקע שטארק נזהר געווען אין אלע תעניתים איבערהויפט אין די „הייבערישע", ווי תענית-אסתר און עשרה-בטבת, ווייל אויך עשרה בטבת האט מיין מוהמע גע- האלטען פאר א הייבערישען תענית...

— עשרה בטבת, האט זיך מיין מוהמע אויסגעטייטשט אויף איהר שטייגער: אז דער טאטע אברהם איז געקומען נאך מצרים און האט מורא געהאט, אז פרעה, ימח-שמו, זאל נישט אוועק- שלעפען אונזער מוטער שרה, איז ער גע- פאלען אויף א עצה און האט די מוטער שרה בעהאלטען אין א קאסטען אריין... נו, מילא איז נעביך די מוט ער שרה געלעגען איינגעפאקט אין דעם קאסטען, ווי א טערקישער שאל אין קופערט און האט נעביך א גאנצען טאג נישט דאס מינדסטע געהאט אין מויל — איבער דעם מוזען מיר, זונדיגע ווייבער, ביז׳ן היינטיגען טאג אפפאסטען דעם עשרה בטבת...

און כאטש אלעמאל האט די מוהמע שיינע קריינדעלע געפילעוועט דעם פעט- טער׳ס יורישקייט, האט זי דאך אין די צוויי תענתים זיך געמאכט אוועקקוקען און דער פעטער נעביך האט געמוזט עסען שטעהענדיגערהייט עריינץ אין א ווינקעל, כאטש די מוהמע האט גאנץ גוט געוואוסט, אז דער געשמד׳טער

הצלו (אזוי האט זי גערופען מיין פע- טער,) וועט דעם יצר-הרע נישט בייקו- מען...

און אין דעם האט זי אויך געהאט איהרע טעמים:

— עשרה בטבת — בין איך איהם מוחל, זאל ער זיך נישט מישען אין ווייבערישע געשעפטען... און אסתר-תענית דארף ער דאך גלאט כוח האבען צו לייענען די מגילה...

דאס מגילה-לייענען איז ביי מיין מוה- מען געווען גאר א בעזונדערער ענין: דער פעטער האט געמוזט אויסלעגען די מגילה גראד אזוי, ווי דאס האט גע- טון דער בעל קורא אין שוהל, נעבען איהם האט זיך אוועקגעזעצט די מוהמע מיט די ברילען אויף דער נאז, פאר איהר דער גראבער קרבן-מנחה-סדור און דעם פעטער הערשעלע, פעסט אין

די לייצעם, ווי להבדיל א בעל-עגלה האלט א פערשייט געדרעל.

די ערשטע האלבע מגילה איז נאך געווען האלבע צרות, האט זיך דער פעטער, ווי עס איז, געקלערט, דורך, אז עס זענען אבער אנגעקומען די גרויסע פריצים, מיט די שפיציגע הוטען, די אחשתרנים בני הרמכים און די רוכבי- פרשת, פלעגט זיך שוין דער פעטער מו- זען אפרוהען און כאפען דעם אטעם און וואס אמאל ווייטער האט ער מעהר געפאנעט מיט דער נוסח, ווי להבדיל א פערדעל אויף א „קאטשנעהונג"...

טום ערגסטען אבער איז דעם פעטער געווען אויסצוקומען מיט די עשרת- בני-המן.

— אזעלכע גרויסע גאנצע הינטלעם — פלעגט זיך דער פעטער ווינטשען — אויף מיינע אלמע יאהרען זאגען איך זיי נישט אוועק׳הרג׳ענען אזוי מיט איין גאנץ

א יבערהויפט דעם „ויזתא" מיט אזא לאנ- גען „וואוו" און אזא גרויסען, אויסגעצויי- גענעם טראפ... און די מוהמע אבער, זאל לויפען בעטען, איז געווען אהן רחמנות:

— דו, הערשעלע, מאך גאר נישט קיין קונצען מיט המן׳יע-גנב׳ים ממזרים וועסט זיי נישט אוועק׳הרג׳ענען מיט איין קלאפ, וועלען זיי דיר אויפ׳ן קאפ ארומטאנצען, און דער פעטער מיט גויט און שוויים, מיט סכנת - נפשות, איז זיי קוים בייגעקומען..

דערפאר אבער מיט דעם לעצטען עמוד האט שוין דער פעטער געמאכט אן־אפ פון מארק — קיי און שפיי און ווייטער געפאר׳הרען, ייל דא איז שוין די מוהמע שיינע קריינדעלע אליין אויך נישט געווען אזא שטארקער בקיא. איבריגענס האט זי זיך געטראכט: אפי אהן די שונאים א נקמה דערלעבט און ווייטער ווערען זיי גע׳הרג׳עט און זאלען זיי מיט- נעהמען אלראם שלעכטס און אלראם ביין פון מיר און כל-ישראל אמן.

י. שרה׳לעס.

 די ערצטליכע לאבאראטאריע
פון ד"ר מעד.
ST. HURWICZ
(אנאליזען פון אורין, בלוט, קאל א. אז. וו. אונטערזוכונגען פון געשווירען, ראק, אויס- שיילונגען א. אז. וו.)
איז איבערגעטראגען געווארען אויף
WSCHODNIA 76
(רוג נארוטאוויטש-גאס) טעל. 53-30.

Dr. Med. I. WEINBERG
Cegielniana 47, tel. 26-02.
אינערליכע קראנקהייטען, ספעציעל פאר לונגען- און הארץ-קראנקהייטען, בע- שטראהלונגען און קינסטליכע בערג-זון. נעמט אן אין לעטשניצע, זגערזשער 17 פון 6—7. אין דערהיים פון 3—5 נאכמ.

Dr. H. Wołkowyski
זאכאדניא 57 (צעגעלניאנא 19)
טעלעפאן 37-70
ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער - שוואכע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.
נעהמט אן פון 1—2 און פון 4—8 אוונט. פאר פרויען פון 4—5 און פון 8 מאנט. נאכמיטאג.

פרינצעסין אדער אוואנטוריסטקע?

דער טומעל ארום דער גראטעוועטער טאכטער פון צאר ניקאלאי

אלץ איז מעגליך היינטיגע צייטען. עס האט אפילו געקענט פאסירען אזא זאך, אז ניקאלאי׳ס איניגסטע טאכטער, אנאסטאסיא, זאל אויפשטעהן תחית- המתים. איצט געפינט זי זיך אין אמע- ריקא, און עס טומעלט זיך דאס מיט איהר א רעכט ביסעלע!

א סך זאגען אפען אז זי בלאפט, אנדערע ווידער זענען דא, וואס האל- טען איהר אונטער. די וואס זאגען, אז זי בלאפט, גיבען נאך צו, אז זי איז א משוגע׳נע. די ווידער, וועלכע האלטען אונטער איהרע רייד. זאגען, אז אויב איהר זינען איז אביסעל שוואך, איז דאס בלויז פון די גרויסע צרות, וואס זי איז זיך אויסגעשטאנען.

א מערקווירדיגע זאך ווארפט זיך גלייך אין די אויגען. די כלומר׳שטע פרינצעסין, וואס זאגט, אז זי איז ניקא- לאי׳ס טאכטער, קען קיין רוסיש נישט ריידען. ווי קען דאס זיין, אז אנאס- טאסיא זאל נישט קענען קיין רוסיש? איהרע אנהענגער האבען שוין אויף דעם אלערליי תירוצים. עס קען ווידער גע- מאהלט זיין, אז „ארויסגעהענדיגט פון יענער וועלט", אז אויפשטעהענדיג תחית-המתים, האט מען איהר געגעבען א שנעל איבערן נאז און זי האט פער- געסען איהר אמאליגע שפראך...

עס טומעלט זיך שוין מיט איהר א יאהר פיר און קיין אויסגעטראכטער פילם האט נישט אזוינע ווילדע פאנ- טאסטישע מעשיות ארום זיך, ווי די אזוי גערופענע פרינצעסין אנאסטאסיא.

הערט נאר א געשיכטע: אין דער נאכט פון דעם 7-טען יולי, פון יאהר 1931, איז ניקאלאי מיט זיין פאמיליע, צוזאמען מיט זיין לייב - דאקטאר באטקין, דערשאסען געווארען אין יע- קאטערינבורג. האט זיך געשאפען אזא מין לעגענדע, אז די גרויספירשטין א- נאסטאסיא, איז פון די קוילען בלויז פערוואונדעט געווארען, אבער זי איז נישט געשטארבען. זי איז געלעגען אויף דר׳ערד און האט געזשיפעט. געהט ווייטער די דאזיגע לעגענדע, וואס גע- וויסע געוועזענע רוסישע הויף - לייט האלטען אונטער, אז א סאלדאט מיט׳ן נאמען טשאיקאווסקא, א רויטער-ארמיי נאמען טשאיקאווסקי, א רויט-ארמייער פון יעקאטערינבורג, איז געשטאנען דערביי און האט געזעהן ווי אנאסטאסיא אטעמט נאך. ער האט אויף איהר רחמנות געקריגען און האט איהר אוועק- גענומען פון די אנדערע טויטע קערפער גענומען פון די אנדערע טויטע קער- פערס. דערנאך האט ער זי אוועקגע- טראגען צו זיך אהיים, און א כאטקע הינטער דער שטאדט, ער האט איהר פערבונדען די וואונדען און געהאלפען איהר צו קומען צו זיך. ביינאכט האט ער איינגעשפאנט א וועגעלע, ארויפגע- לייגט אויף דעם די פרינצעסין און מיט איהר אוועקגעפאהרען. וואו פאהרט מען? האט ער זיך דערמאהנט אז ער האט א קרוב אין בוקארעסט, רומעניען. האט ער זיך געלאזען אהין און האט זיך מיט צרות אהין דערשלעפט.

דארט אין בוקארעסט איז די פרינ- צעסין ארויס פון געפאהר. איהרע וואונ- דען האבען זיך גענומען אויסהיילען. אבער זי איז שוין געבליבען א קאליקע, און דערצו נאך מיט ערשיטערטע נערווען. שפעטער האט זי מיט דעם סאלדאט געהייראט און זי האט געהאט א קינד, א יונגעלע.

געהט ווייטער די מעשה אזוי: אין בוקארעסט איז פארגעקומען א שיסעריי אין די גאסען, און טשאיקאווסקי איז ערמארדעט געווארען. דאן איז די שוואכע אנאסטאסיא געבליבען אליין. שפעטער האט זי שפעטער געבראכט קיין בערלין. אין א פערצווייפעלטען

מאמענט האט זי זיך איינמאל אריינ- געווארפען אין דעם בערלינער לאנדוועהר- קאנאל, און מען האט זי געראטעוועט. זי איז א לאנגע צייט געווען אין א בער- לינער שפיטאל. ווען די נייעס האט זיך פערשפרייט וועגען דעם, אז אנאסטאסיא איז אויפגעשטאנען תחית המתים, האבען גענומען קומען צו איהר געוועזענע רוסישע מאנארכיסטען און הויף - לייט עס זענען שוין אויך געקומען דייטשע רעאקציאנערען, וועלכע טרויערען נאך ווילהעלם׳ן, און וועלכע וויינען נאך אלע אראפגעווארפענע קייזערליכע פאמיליעס.

אט דאס איז די געשיכטע וואס מען דערצעהלט וועגען דעם „פרינץ טשאי- קאווסקי". וואס נישט וואס — א פאר טא- לער מאכט מען דערווייל מיט איהר. רייכע מאנארכיסטען גיבען דערווייל געלט. אז בערלין האט שוין גענומען פערגעסען אהן איהר, איז זי איצט אראפגעקומען קיין אמעריקא, און עס האבען זיך שוין געפונען מענשען, וועלכע האבען מיט איהר אויפגעהויבען א נייע טרעוואגע, א נייעם טומעל, אז דעם צער׳ס טאכטער איז דא...

פערהאן עטליכע מיטגלידער פון דער געוועזענער צארסקער פאמיליע, וועלכע גלויבען אין איהר, און העלפען אנצו- האלטען דעם טומעל און די אלע לעכער- ליכע לעגענדעס וועגען איהר. נאר א סך אנדערע רוסישע הויף - לייט לא- כען פון דעם, כאטש עס וואלט זיך זיי אוראי אויך געוואלט, צו האבען א שטי- קעל איבערבלייבעכץ פון ניקאלאי׳ען, נאר צו אזא בלאף ווילען זיי נישט צו- שטעהן. די געוועזענע גרויספירשטין אלגא אלעקסאנדראוונא האט די פרוי טשאיקאווסקי געזעהן עטליכע מאל, און זי האט זיך דערנאך אויסגעדריקט אזוי: דאס הארץ זאגט מיר אונטער, אז דאס איז אמת, אבער דער קאפ בעווייזט מיר, געגען דעם, און מען טאר אין דעם נישט גלויבען.

די אלע, וועלכע ווייזען אויף, אז דאס אז דאס איז א בלאף. די פאקטען רעדען איז א בלאף זאגען אזוי: די געשיכטע דארף מען אנהויבען נישט פון יעקאטע- רינבורג, נאר טאקע פון דעם בערלינער שפיטאל. די פרוי טשאיקאווסקי שטאמט פון פוילען און זי איז א שוואכזיניגע. זי האט זיך געוואלט דערטרינקען, און מען האט איהר אריינגענומען אין שפי- טאל. איין מאל האט איהר א שוועסטער מיט דעם נאמען ווייק געבראכט א דייטשע צייטונג, וואו עס זענען געווען אפגע- דרוקט די בילדער פון די דריי צארסקע טעכטער. אין יענער צייטונג איז געווען געדרוקט אן׳ארטיקעל, אז אין סיביר טראגט זיך ארום א קלאנג, אז די יונגס- טע טאכטער איז גארנישט דערשאסען געווארען אויף טויט, און אז א פויער געווארען אויף טויט און אז א פויער האט זי ארויסגע׳גנב׳עט. מאלע וואס פאר א משוגה׳דיגע קלאנגען עס האבען זיך ארומגעטראגען וועגען דער צארסקער פאמיליע! מיט פיר יאהר צוריק צום ביישפיל, איז געווען א קלאנג, אז צאר ניקאלאי אליין דרעהט זיך ארום א לע- בעדיגער ערגעץ אין טורקעסטאן... קורץ און גוט, ווען דאס ווייבעל אין דעם בערלינער שפיטאל האט א קוק געטון אויף דער צייטונג, רייטש רוקא קאן זי א ביסעל האט זי א שמייכעל געטון צו דער שוועסטער און האט איהר א שושקע געטון אין אויער: איך טאקע בין דאס די געראטעוועטע אנאסטאסיא...

אט אזוי האט זיך אין בערלין גע- נומען טראגען דער קלאנג, אז ניקא- לאי׳ס טאכטער לעבט. און עס האט זיך אנגעהויבען א נעלויף צו איהר. ווי אזוי איז זי אהער געקומען? ... יאוועט צוויי צדדים. איינער זאגט יא, א צווייטער זאגט נישט. א דריטער צו- שטעלט זיך אוועק און זאגט: אפשר?...

דערווייל פיהרען זיך מענשען, וואס פיהרען זיך מיט איהר ארום, און מען נעהמט דערווייל צוזייף פון רייכע אריס- טאקראטען א הובשע פאר דאלאר, אויף צוהאלטען די „פרינצעסין", וואס האט קיין רוה נישט, נישט אויף יענער וועלט און נישט אויף יענער וועלט...

Dr. Z. RAKOWSKI
ספעציאליסט פאר אויערן, נאז, האלז- און שפראך-קראנקהייטען.
קאנסטאנטינער 9, טעל. 27-31.
שפרעכשטונדען פון 10 ביז 2 און פון 5—7
עמפאנגט אויך אין לאדזשעווניצע, זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2 ביז 3.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאנא 43. טעל. 41-32
ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און מע- נער-שוואכע - קראנקהייטען היילונגס-קווארץ- לאמפען (הארי-אזאלסאל).
נעהמט אן פון 10—8 און פון 5—8 אוונט.

Dr. med. ST. HEINRICH
POMORSKA 10, tel. 47-67.
ספעציאליסט פאר קינדער- און אינערע קראנקהייטען. בעהאנדלונג מיט קינסט- ליכע בערגזון-בעשטראהלונג (קווארץ- לאמפען). נעהמט אן פון 6—4 נאכמיטאג.

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20.
גאסטראלען פון די בעליבטע ארטיסטען
חנה לערנער און דוד זיידערמאן
היינט, דינסטאג, דעם 6-טען מערץ, 9 אוונט — לכבוד פורים
„אחשורוש"
היסטארישע אפערעטע אין 5 אקטען פון גאלדפאדען.
הויפט-ראל „מרדכי הצדיק" — דוד זיידערמאן.
מיטוואך, דעם 7-טען מערץ, 9 אוונט — ווידערהאלונג פון דער פרעמיערע
די לאנג-ערווארטעטע פיעסע — דער שלאגער פון אמעריקא
משקע וועט אכלה
אפערעטע אין 3 אקטען מיט פראלאג פון שטיינבערג.
הויפט-ראלען: „משקע" — חנה לערנער; „וואלאדיא" — דוד זיידערמאן
רעזשיסער. פון ד. זיידערמאן. — אנגזינגט: 1. אקט: אין רוסלאנד;
2-טער און 3-טער אקט: אין אמעריקא.
„משקע וועט אכלה".
ס׳נעהמען אנטייל פרויען: בעזמאן, זוועלינגא, מאכאראווסקא, ...
מענער: ...
אדמיניסטראטאר: א. בעזמאן.
בילעטען אויף פארשטעלונגען צו בעקומען אין פילהארמאניע-קאסע.

לאדז
6 מערץ 1928

דאס לאדזער לעבען

לאדז
6 מערץ 1928

6
דינסטאג
יד
אדר תרפ"ח

מערץ
זון-אייפגאנג 6.35
זון-אונטערגאנג 5.10
לענג פון טאג 10 37

די לעצטע פעראָרדנונג וועגען אָפּצאָהל פאַר אויסלענדישע פּעסער.

ס'איז שוין געוואָרען ביי אונזער אַדמיניסטראַטיווער מאַכט כמעט ווי אַ טראַדיציע, ווען די פרילינג-זון הייבט נאָר אָן אויפצושיינען און אין די מחות פון די בירגער פאַנגען אָן צו וועבען זינדיגע מחשבות וועגען נסיעות אין דער ברייטער וועלט — צו בעגייען די פערפליכטענדע פאַרשריפטען מכח אָפּצאָהל פאַר אויסלענדישע פּעסער.

אויך אין דזש. אוסטאַוו פון לויפענדען יאָהר (פאָז. — 21/191) איז פערעפענטליכט אַ פעראָרדנונג פון פינאַנץ און אינערן-מיניסטעריום, לויט וועלכער די ביז-איצט גילטיגע כללים ווערען אויף ווייטער פערלענגערט, הגם אין אַנ'אומבעדייטענד געענדערטער פאָרם.

די דערמאָנטע פעראָרדנונג קלאַסיפיצירט די אויסלענדישע פּעסער לויט פאָלגענדע קאַטעגאָריעס:

1) נאָרמאַלע, וועלכע וועלען פון איצט אָן קאָסטען נאָר — 250 זל. דעסגלייכען וועט אויך אַזוי פיל קאָסטען אַנ'ערלויבניש נאָכאַמאָל אַרויסצופאָהרען קיין אויסלאַנד. דאַגעגען וועלען פיל-מאָליגע פּעסער פאַר די פּערזאָנען, וועלכע זענען געצוואונגען צו אָפטע נסיעות קיין אויסלאַנד, קאָסטען — 750 זל.

2) הנחה-פּעסער זענען פאַרהאַן צווייערליי: פאַר 25 זל., — וועלכע זענען בעשטימט פאַר פּערזאָנען, וועלכע פאָהרען קיין אויסלאַנד צוליב האַנדעל-אָדער אינדוסטריע-צוועקען און מעהר-מאָליגע פּעסער פאַר די זעלבע פּערזאָנען — פאַר 200 זל. ביידע טיפּען פּעסער ווערען אַרויסגעגעבען דורך די אַדמיניסטראַטיווע פּאָוויאַטאָווע אָרגאַנען (רעגירונגס - קאָמיסאַריאַט סטאַראָסטווא) נאָר אין דעם פאַל, ווען ס'ווערט פאָרגעשטעלט יעדעס מאָל אַ בעשטעטיגונג פון ענטשפּרעכענדען וואָיעוואָדישען אינדוסטריע-אַמט נאָך אַ פערשטענדיגונג מיט דער שטייער-מאַכט, אַז דער אַרויספאָהר איז צוליב ווירטשאַפטליכע טעמים אומבעדינגט נויטווענדיג.

די 2-טע קאַטעגאָריע הנחה - פּעסער קאָסטען נאָר 20 זל. און ווערען אַרויסגעגעבען נאָר די פּערזאָנען, וועלכע פאָהרען קיין אויסלאַנד צוליב שטודיום-צוועקען אויב זיי שטעלען פאָר אַנ'ענטשפּרעכענדע בעשטעטיגונג פון בילדונגס-מיניסטעריום, אַקצעפּטירט אויך דורכ'ן פינאַנץ-מיניסטער, וועגען דער נויטווענדיגקייט פון אַזאַ רייזע, אָדער די יעניגע פּערזאָנען, וועלכע פאָהרען אין אויסלאַנד צוליב קוראַציע-צוועקען.

וועלענדיג בעקומען אַ הנחה-פּאַס, מוזען פּערזאָנען פון דער לעצטער קאַטעגאָריע בעלייגען צו דער בקשה אַנ'אָרימקייט-צייגניש פון דער פּאָליציי-מאַכט, בעשטעטיגט דורכ'ן אונטערליגענדען שטייער-אַמט און אַ בעשטעטיגונג פון פּאָוויאַטאָווע דאָקטאָר (אין לאָדזער פון ד"ר ווײלאַנד ביים רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט), אַז דער פּעטענט נויטיגט זיך אומבעדינגט אין אַנ'אויסלענדישע קוראַציע. אויב דער זעלבער אַמטליכער דאָקטאָר וועט בעשטעטיגען, אַז דער אומפערמעגליכער קראַנקער נויטיגט זיך אויף דער נסיעה אין אַ בעזונדערער השגחה, וועט אויך פאַר'ן בעגלייטער אויסגעשטעלט ווערען אַ פּאַס לויט'ן זעלבען הנחה-טאַריף.

די אומפערמעגליכע פּערזאָנען, וועלכע זענען געצוואונגען אַרויסצופאָהרען קיין אויסלאַנד צוליב וויכטיגע פאַמיליע-אַנגעלעגענהייטען (פלוצלינגע קראַנקהייט, טויט-פאַל פון אַ משפחה-מיטגליד) פערמעגען (ערלעדיגען אַ ירושה-ענין אָדער אַנ'אַנדערע אויסערגעוועהנליכע אַנגעלעגענהייט) קאָנען אויפ'ן סמך פון אַנ'אָרימקייט-צייגניש מיט'ן הסכם פון בעטרעפענדען שטייער - אַמט בעקומען אַנ'הנחה-פּאַס אויך פאַר 20 זלאָטעס.

אַ וויכטיגע בעדייטונג האָט די בעמערקונג צום אַרט. 5 פון דער ציטירטער פעראָרדנונג, לויט וועלכער די פּעטענטען, וועמענס רייזע-דרינגענדליכקייט שטעהט אויסער יעדען צווייפעל, וועלען בעפרייט ווערען פון דער תיכף'דיגער פליכט בייצולעגען די געפאָדערטע אָרימקייט-צייגניש מיט'ן בעדינג, אַז זיי וועלען אַזעלכע דאָקומענטען צושטעלען נישט שפּעטער, ווי 3 וואָכען נאָכ'ן צוריקקומען.

פאַר'ן זעלבען 20 זל.-אָפּצאָהל וועלען די אויסגערעכנטע קאַטעגאָריעס פּעטענטען בעקומען אַנ'ערלויבעניש נאָכאַמאָל אַרויסצופאָהרען קיין אויסלאַנד. די צעטירטע פעראָרדנונג זעהט פאַר אַנ'ערמאַליגע הנחה-פּעסער פאַר 150 זל. פאַר די פּערזאָנען, וועלכע פאָהרען אין אויסלאַנד צוליב קוראַציע פאַמיליע פערמעגען-אָדער אַנדערע וויכטיגע אַנגעלעגענהייטען און פאַר 200 זל. — פאַר די פּערזאָנען, וועלכע פאָהרען צוליב געשעפטליכע ענינים, מיט דער גילטיגקייט פון 1 יאָהר.

אַזעלכע מעהרמאָליגע פּעסער ווערען אַרויסגעגעבען דורך די בעטרעפענדע אַדמיניסטראַטיווע פּאָוויאַטאָווע אָרגאַנען מיט דער הסכמה פון אינערן-און פינאַנץ-מיניסטעריום אויב דער פּעטענט האָט נישט אויסגענוצט דעם אויסלענדישען פּאַס צוליב וויכטיגע שטערונגען, קאָן ער זיך ווענדען מיט אַ מאָטיווירטער בקשה צו דער וואָיעוואָדישער מאַכט, אַז מען זאָל איהם דעם אָפּצאָל צוריקגעבען.

אַנ'אויסלענדישער פּאַס אַרויסגעגעבען לויט'ן נאָרמאַלען טאַריף, וואָס האָט אין דער בעשטימטער צייט צוליב וויכטיגע טעמים נישט געקאָנט אויסגענוצט ווערען קאָן אָהן אַ בעזונדערען צופּאַל דורך דער פּאָוויאַטאָווער מאַכט פערלענגערט ווערען.

3) אומזיסטע פּעסער ווערען אַרויסגעגעבען די פּערזאָנען, וועלכע פאָהרען אויף אַרבייט קיין אויסלאַנד אויפ'ן סמך פון אַ בעשטעטיגונג פון אַנשפּרעכענדען מלוכה'שען אַרבייטס-פערמיטלונגס-אַמט.

אומזיסטע פּעסער ווערען דורך דער אַדמיניסטראַטיווער פּאָוויאַטאָווער מאַכט אַרויסגעגעבען אויך עמיגראַנטען, וועלכע פאָהרען אויף יענער זייט ים-לי-געגנדע לענדער אויפ'ן סמך פון אַ בעשטעטיגונג פון עמיגראַציע-אַמט און פינאַנץ-אַמט, אַז זיי זענען נישט שולדיג קיין שטייערען.

י. אינפעלד.

נייע קהלה-פערוואַלטונג איבערגענומען די פונקציעס.

די נעכטיגע געמיינזאַמע זיצונג פון ביידע פערוואַלטונגען.

(—) ווי מיר האָבען נעכטען שוין געשריבען, האָט דער רעגירונגס-קאָמיסאַר בעאויפטראַגט רעב סגעל. פּרעזעס פון דער קהלה-פערוואַלטונג. ה' רוס, אַז ער זאָל אין משך פון טאָג צוזאַמענרופען אַ זיצונג פון דער אַלטער צוזאַמען מיט דער נייער פערוואַלטונג, כדי איבערצוגעבען די טעטיגקייט פון דער קהלה-פערוואַלטונג.

פּרעזעס רוס האָט טאַקע אויף נעכטען צוזאַמענגערופען אַ זיצונג פון ביידע פערוואַלטונגען, אויף וועלכער דער ענין האָט געדאַרפט ערלעדיגט ווערען.

ה' רוס עפענט די זיצונג און ערקלערט אַז ער האָט אַנ'אויפטראַג פון רעגירונגס-קאָמיסאַר איבערצוגעבען די טעטיגקייט דער נייער פערוואַלטונג.

פּרנס ניימאַן, האַלטענדיג אפילו, אַז די אַרבייט דאַרף איבערגעגעבען ווערען דער נייער פערוואַלטונג, מיינט אָבער אַז דער בעפעהל פון רעגירונגס-קאָמיסאַר שטיצט זיך נישט אויף די פערפליכטענדע פאַרשריפטען, וועלכע זעהען פאָר אַ טערמין פון 14 טעג אויף איבערצוגעבען די אַרבייט דער נייער פערוואַלטונג.

פּרנס ציטרינאָווסקי בעט אַריינצוטראָגען אין פּראָטאָקאָל, אַז סיי די פונאַנגרערלאַזונג פון דער אַלטער פערוואַלטונג, קאָנסטיטואירונג פון דער נייער און סיי דאָס איבערגעבען די מאַכט איז פאָרגעקומען נישט לעגאַל און לויט ספּעציעלע בעמיהונגען פון דער „אגודה".

צום סוף ווערט געשאַפען אַ געמישטע קאָמיסיע פון דער אַלטער און נייער פערוואַלטונג, וועלכער דאַרף איבערגעבען דעם אינווענטאַר דער נייער פערוואַלטונג. אין דער קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען די פּרנסים: ניימאַן, קאַראַ, האָפּמאַן און וואָידיסלאַווסקי. נאָכדעם ווי די קאָמיסיע ווערט געוועהלט, שליסט דער פּרעזעס רוס די זיצונג.

פּרנס ציטרינאָווסקי ווענדעט זיך דאַן צום נייעם פּרעזעס מינצבערג, אַז ער זאָל אויסנוצען די אָנוועזענהייט פון די מיטגלידער פון דער נייער קהלה-פערוואַלטונג און באַלד מאַכען אַ זיצונג וועגען דער קוהלען - פּערטיילונג, וועגען וועלכער ס'איז געמאַכט געוואָרען אַזאַ טאַראַראַם און אויף וועלכע צוועלף טויזענד פעררעגיסטרירטע אָרימעלייט וואַרטען מיט אומגעדולד.

פּרעזעס מינצבערג ענטפערט, אַז ער האָט זיך נאָך נישט גענוי אָריענטירט אין דער לאַגע און אין עטליכע טעג אַרום וועט ער צוזאַמענרופען אַ זיצונג, אויף וועלכער דער ענין וועט ערלעדיגט ווערען.

* *

פּרעזעס מינצבערג האָט נאָכ'ן איבערנעהמען אָפיציעל דעם אַמט, צוזאַמענגערופען דעם פערזאָנאַל פון קהלה - קאַנצעלאַריע און פאַר זיי געהאַלטען אַ רעדע אויף פּויליש. ה' מינצבערג האָט פערזיכערט אַז ער וועט זיך בעמיהען, ס'זאָלען מעהר נישט זיין קיין פּאַרטיי-רייסענישען און אַז די יודישע קהלה זאָל אַרבייטען לטובת דער יודישער בעפעלקערונג. דערויף האָט. סעקרעטאַר נאַרעל געהאַלטען אַ קורצע רעדע, ערקלערענדיג, אַז די קהלה - בעאַמטע וועלען זיין פעראינטערעסירט מיטצואַרבייטען מיט דעם נייעם פּרעזעס לטובת דער יודישער בעפעלקערונג אין לאָדז.

אַרויסגעוואָרפען פון דער דירה אַקאַמאָרניק

און אפילו אָהן אַנ'אורטייל פון געריכט.

(—) לפי דרך הטבע איז מען געוואוינט אַז קאַמאָרניקעס עקסמיטירען לויט געריכטס - אורטיילען, אָבער אַז אַ געריכטס קאַמאָרניק זאָל עקסמיטירט ווערען נישט דורכ'ן געריכט פון זיין וואוינונג טרעפט אַוודאי צום ערשטען מאָל, אַזאַ פאַל האָט פּאַסירט אין הויז פון די יורשים סאַלאַמאָנאָוויטש אויף פּאָלודניאָוואַ 20. די מעשה האָט פּאַסירט אויף פאָלגענדען אופן.

דער בעפולמעכטיגטער פון די יורשים סאַלאַמאָנאָוויטש סאַמועל טערקעלטויב האָט פערדונגען אַ דירה מיט מעבעל אין דעם דערמאָהנטען הויז דעם געריכטס - קאַמאָרניק יאַבטשאַק. ה' יאַבטשאַק האָט אַריינגעשטעלט זיינע זאַכען אין די דירה פערשלאָסען אויף אַ שליסעל. אָבער ווען דער קאַמאָרניק איז פערגאַנגענעם שבת מיטאָג געקומען אין זיין וואוינונג האָט ער געטראָפען די שלעסער אָפּגעריסען, די טירען אויפגעבראָכען און זיינע זאַכען בעזייטיגט פון דער וואוינונג.

דער קאַמאָרניק האָט געמאַכט אַנ'אַלאַרם און ס'האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דאָס שטיקעל אַרבייט האָט אָפּגעטוהן אַנ'אַנדער יורש פון די סאַלאַמאָנאָוויטשעס — יאַן סאַלאַמאָנאָוויטש, ער האָט ערקלערט דעם קאַמאָרניק, אַז ער האָט די דירה געדונגען ביי דעם אַדמיניסטראַטאָר אַפּטערגוט.

דער קאַמאָרניק האָט וועגען דעם ענין געמאָלדען דער פּאָליציי, וועלכע האָט צוזאַמענגעשטעלט אַ פּראָטאָקאָל. נאָך אַנ'אינטערווענץ ביי דער פּראָקוראַטור האָט די לעצטע בעפוילען צוריק אַריינצושטעלען אין דער וואוינונג אַלע זאַכען פון קאַמאָרניק. דער גאַנצער ענין איז איצט איבערגעגאַנגען אין געריכט.

אַ נייעם אופן פון זעלבסטמאָרד

האָט ערפונדען אַנ'אָרימע אלמנה.

(—) די אָרימע אלמנה מיכאַלינאַ ראַדעצקאַ (נאָוואָ-קאָנטנאַ 54) האָט בעשלאָסען צו מאַכען אַ סוף צו איהר לעבען אויף פאָלגענדען אופן: זי האָט איינגעהייצט אין אויווען און פערשטיקט דעם קוימען. דער רויך און טשאַד, וואָלטען טאַקע נעמון זייער זאַך און פערשטיקט די אָרימע אלמנה. צום גליק האָט אָבער דער וועכטער בעמערקט, אַז פון דער רייסס זיך אַרויס אַ רויך; ער האָט אַלאַרמירט עטליכע שכנים, מען האָט אויפגעריסען די טיר און אַרויסגעראַטעוועט די שוין האַלב-טויטע ראַדעצקאַ.

די פּאַגאָטאָוויע האָט די זעלבסטמערדערין אין אַ שווערען צושטאַנד אָבגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף דרעוונאָווסקאַ גאַס.

Dr. PRYBULSKI

זאַוואַדזקאַ 1, טעל. 25-38.

[illegible]

Dr.med.A.URYSON

ספּעציאַל-אַרצט
פאַר אינערליכע קראַנקהייטען
קאָנסטאַנטינער 20, טעל. 35-85.
נעהמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג. 887

נאָך די וואַהלען.

ער קאַמף איז צו ענדע... געענדיגט די וואַהלען,
ענדיגט דער דראַנג צו דער מאַכט,
ליגען די צעטלעך אין גאַס, ווי הרוגים,
אָס זענען געפאַלען אין שלאַכט...
שלאַכט איז געוועזען אַ פייערדיג הייסע,
ן האָט אַלץ אין קאָן איינגעשטעלט
איצטער... אָך לאָמיר איצט מאַכען אַ כוסה
אין פּורים אַצינד אויף דער וועלט.
לאָמיר אַצינדער זיך מעהר נישט צו רייסען
נג זיך געהיצט און געקריגט,
המן - טאַש לאָמיר וואָס שנעלער פערבייסען
ותי, מיר האָבען געזיגט...
ן ס'וואָלט לוטאָסלאַווסקי איצט אויפשטעהן פון קבר,
וואָלט ער די צייגער געקריצט!
ר קליינינקער יודעל איז מעהר „קאָמבינאַטאָר"
האָט דאָך איהם איבערגעשפּיצט...
לאָמיר, רבותי, זיך צירען מיט בלומען
מאַכען אַ שנאַפּס מיט אַ ברען
תא וועט ווידער אַ פּענסיע בעקומען
דלפון אַ קבצן וועט זיין ווי געווען...

גראַף קאַלי.

יאָהרגאַנג 1906

די נישט גערופענע.

ב) ווי מיר דערוויסען זיך, וועלען מיליטער-פערפליכטעטע פון יאָהרג 1906 וועלכע וועלען נישט גערו וועןן אין די פולקען ביז'ן 20 ח. פערעכענט ווערען צו דער קאַטעגאָריע פון איבערקאָנטיגענט.

י איבערקאָנטיגענטע וועלען אויף יטער איבונגען וואהרשיינליך גערו ווערען איבער אַ יאָהר אויף 5 ים אָדער אין די ווייטערע יאָהרען.

צו פריה!

דאַרף נאָך שטימען צום סענאַט.

ב) אייניגע הויז - וועכטער רייסען אַראָפּ די צעטלעך מיט די אָנווייען, וואו די איינוואוינער פון דעם דאַרפען שטימען. דאָס אַראָפּרייסען די צעטלעך איז נאָך פריהצייטיג: צעטלעך דאַרפען נאָך אָנווייזען, וואו דאַרף שטימען צום סענאַט.

פּערזענליכעס.

—) דער נייער פּרעזעס פון דער שער קהלה-פערוואַלטונג האָט איינגענומען זיין אַמט און נעהמט אָן ען טאָג פון האַלב 1 ביז האַלב 2.

סטעפאַן כראָבּרי

טראָגט 5 אנצוגען.

—) דער דיזשורי - פּאָליציאַנט אויף מירסקאַ גאַס האָט צהערנעכטען כט בעמערקט עפּעס אַ פערדעכטיגע ואָן מיט אַ פּעקעל אונטערן אָרעם. פּאָליציאַנט האָט אויפגעפאָדערט פערשוין, ער זאָל זיך אָפּשטעלען. האָט דער פערדעכטיגטער אָנגעהויבען אַנטלויפען. דער פּאָליציאַנט איז נאָכגעלאָפען און געכאַפּט. האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער פּסער איז אַ בעוואוסטער גנב סטעפאַן כראָבּרי. אין פּעקעל האָט ער געהאַט 5 גע'גנב'עטע אַנצוגען.

וואו נעמט מען א דירה?

אַנ'אַפּעל פון דער שלום-עליכם-שול.

אײן אײנציגע העברעאישע פאָלקס-שול איז פערהאַן אין לאָדז: די שלום-עליכם-שול אויף פאָלודניאָווא 11.

דאָס אומגליק פון דער דאָזיגער שול איז, וואָס זי האָט נישט קײן געהעריגען לאָקאַל. א לאָקאַל פאַר א שול איז דער פונדאַמענט פון איהר טעטיגקייט און פון איהר ענטוויקלונג. דערפאַר איז עס טאַקי פשוט א נס, וואָס די שלום-עליכם שול לעבט נאָך און ענטוויקעלט זיך טראָץ אַלעמען און טראָגט זיך נאָך אַרום מיט פּלענער און האָפנונגען אויף שפּעטער, כאָטש זי געפינט זיך אין אַנ'ענגען און נישט בעקוועמען לאָקאַל. ווי אַזוי זאָל די שול קאָנען קומען צו א גרעסערען לאָקאַל? א גרויסע צאָהל קינדער לערנען גאַנץ אָדער האַלב אומזיסט. און די איבעריגע צאָהלען שול-געלד?

וואָרום די עלטערען פון די 220 קינדער, וואָס לערנען אין דער שול, זענען לרוב אַרבייטער, האַנדווערקער, אַנגעשטעלטע, הענדלער, בקצור פינאַנציעל שוואַכע עלעמענטען.

וואָלט די שול בעקומען א געהעריגע דירה, א לײטישע אײנריכטונג, וואָלט זי געקאָנט אָננעמען קינדער, דערונטער אויך פון פערמעגליכע עלטערען, וואָס זענען בכוח צו צאָהלען א לייטישען שכר למוד. מ'וואָלט נישט בעדאַרפט אָנקומען צו קיין אונטערשטיצונגען.

נאָר וואו נעהמען א לאָקאַל? בײ די דייטשען, אפילו בײ די פּאָליאַקען וואָלט זיך שוין געפינען א בעל, וואָס וואָלט מנדב געווען א דירה פאַר א שול און זי געשטעלט אויף די פיס אויף תמיד. נאָר צווישען לאָדזער יודען ווערט זיך מן-הסתם נישט געפינען „אַזא משוגענער" די פערוואַלטונג פון דער שול און די לעהרער ריכטען זיך טאַקע נישט אויף קיין נסים, אָבער זײ פערלירען נישט די האָפנונג, און מאַכען אַלע מעגליכע פּרוּבען. אַמאָל מאַכט מען א בלימעל-טאָג; עטליכע מאָל אין יאָהר אָווענדען און פערשטעלונגען; היינטיגען פורים למשל אָרדענט איין די שלום-עליכם-שול אין מאַנטױפעל-זאַל נאָכמיטאָג א קינדער-פאָרשטעלונג.

אַמוויכטיגסטען איז איצט אַנ'אַנדערע אַקציע: די שול ווערט פערוואַלטעט פון א געזעלשאַפט, וועלכע האָט א לאַנגען העברעאישען נאָמען. דער עיקר איז, אַז דער אַדרעס פון דער געזעלשאַפט איז טאַקע פאָלודניאָווא 11, דאָרט, וואו די שול האָט איהר לאָקאַל.

די דאָזיגע געזעלשאַפט ווערבירט איצט נײע מיטגלידער. א מיטגליד צאָהלט עטליכע זלאָטעס א יאָהר, אָבער נישט דאָס איז דער עיקר. מ'דאַרף האָבען נײע מענשען, וואָס זאָלען זיך פעראינטערעסירען און מתעסק זײן מיט העברעאישע שולען. האָפענטליך וועלען זיך געפינען אין לאָדז יודען, וואָס וועלען פערשטעהען די וויכטיגקייט פון אַזא אינסטיטוציע און וועלען זיך נישט לאָזען לאַנג זוכען און בעטען. די שלום-עליכם-שול אין לאָדז האָט בעוויזען, אַז זי איז א לעבענספעהיגע, פּאָפּולערע אינסטיטוציע.

זאָל מען דער דאָזיגער וויכטיגער ערציהונגס-אינסטיטוציע אַרויסהעלפען, זאָלען זיך געפינען מענשען, וואָס ווילען זיך פעראינטערעסירען מיט דער שול און דערמיט מיט דער גאַנצער פראַגע פון יודישע ערציהונג.

ד"ר נתן עק.

. . .

היינט נאָכמיטאָג אָרדענט אײן די העברעאישע 7 קל. קאָעדוקאַציאָנס שולע א. נ. שלום-עליכם א קינדער-פאָרשטעלונג אין „מאַנטײפעל". אין דעם רייך צוזאַמענגעשטעלטען פּראָגראַם געהען אַריין: מלך אחשורוש, א פורים-סצענע פון י. קאַצענעלסאָן; בלומען-חתונה, 1 אַקטיגע בלומען-סצענע; כאָר, דעקלאַמאַציעס, טענץ אויף דער סצענע, גימנאַסטיק א. אַז. וו.

דאָס גאַנצע פּראָגראַם ווערט אויסגעפיהרט פון די שילער און שילערינס פון דער שולע.

נישט סם -- איז טראַמוואַי

אַ פער'עקשן'טע זעלבסטמערדערין.

(—) דאָס רינסטמיידעל פּאַולינאַ קאַחעצקאַ (נאָוואָ - מאַרישינסקאַ 53) האָט בעשלאָסען, צוליב אַ ליבע-פעררעט צו בעגעהן זעלבסטמאָרד. זי האָט צו דעם צוועק אויסגעטרונקען יאָרינע. די פּאָגאָטאָוויע האָט איהר אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל, וואו זי איז אין אַ פּאָר טאָג אַרום צו זיך געקומען. זי האָט אָבער נישט רעזיגנירט פונ'ם זעלבסטמאָרד-פּלאַן: ווען זי איז אַרויס פון שפּיטאָל, האָט זי אָנגעשריבען אַ צעטעל, אַז זי שטאַרבט צוליב ליבע, און האָט זיך אַרונטערגעוואָרפען אונטערן טראַמוואַי. פּאָגאָטאָוויע האָט איהר ווידער אַמאָל אָפּגעפיהרט אין שפּיטאָל אויף דרעווער נאָווסקאַ נאָס.

שווערע אויטאָ-קאַטאַסטראָפע

4 פּערזאָן פערוואונדעט געוואָרען.

(ר) געכטען איז די פאַמיליע פון רייטשען בירגער שטאַלע אַרויסגעפאָהרען אויף אַנ'אויספלוג אין אַנ'אויטאָ. אויפ'ן שאָסיי צווישען אויאַזד און ראָקיטשינע האָט דער שאָפער געלאָזט לויפען דעם אויטאָ מיט אַ שנעלקייט פון 75 קילאָמעטער אַ שעה.

רערווייל האָט אין אויטאָ געפּלאַצט אַנ'אַקס און דער אויטאָ האָט זיך איבערקעהרט. אַלע 4 פערזאָן זענען שווער פערוואונדעט געוואָרען. צום אָרט פון דער קאַטאַסטראָפע איז אַרויסגערופען געוואָרען מעדיצינישע הילף, שטאַלע מיט דער פרוי און צווײ קינדער זענען געבראַכט געוואָרען קיין לאָדז.

שטרענג אבהיטען די פּרייזען

פונקציעס פון רעאָרגאַניזירטען ליכווע-אַמט.

(א.פ.) ווי מיר דערוויסען זיך, וועט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער אַלגעמיינער רעאָרגאַניזאַציע פון די אַדמיניסטראַטיווע אָרגאַנען אין לאָדז אויך רעאָרגאַניזירט ווערען דער ליכווע - אַמט.

די רעאָרגאַניזאַציע ווערט דורכגעפיהרט אויף אַזאַ אופן, אַז דער אַמט וועט דאַרפען אַכטונג געבען, אַז די פּרייזען פּראָדוקטען פון ערשטען נעברויך, וועלכע עס ווערען פעסטגעשטעלט דורך די סוחרישע אָרגאַניזאַציעס, זאָלען דורך די פערקויפער שטרענג אָפּגעהיט ווערען.

די דאָזיגע טעטיגקייט וועט ערפילען די מונרירטע פּאָליציי, וועלכע וועט דורך בעזונדערע ראַפּאָרטען מיטיילען דעם ליכווע - אַמט וועגען עובר זיין די פּאָרשריפטען.

כעמיש-באַקטעריאָלאָגישע לאַבאָראַטאָריע

מאַגיסטער נ. שאַץ

פּעטריקאָווער 37, 2. שט., פּראָנט

אַנאַליזען פון קאַל, אורין, ליכטען א. אַ. וו. אורין-אַנאַליז — 4 זל.

25 יעהריגער יובּיליי

פון בעליבּטען דיכטער יצחק קאַצענעלסאָן.

צו דער יודישער געזעלשאַפט.

דעם קומענדיגען פריהלינג ווערט 25 יאָהר פון דער ליטעראַרישער טעטיגקייט פון ליבּען דיכטער און שריפטשטעלער יצחק קאַצענעלזאָהן.

יצחק קאַצענעלזאָן פערנעמט אַ בעזונדערען פּלאַץ אין אונזער ליטעראַטור. ער האָט זיך בעוויזען אַ ליכטיג-פּרייליכער און אַ לייכט-בעגייסטערטער און מיטגעבראַכט מיט זיך די געמיטליכקייט פון אַ קלאָרען און לויטערען פריהלינגס-פריהמאָרגען. די העברעאישע פּאָעזיע, וועלכע איז צו יענער צייט געווען איבערלאָדען מיט אַ שווערקייט פון קרעכצען און זיפצען האָט פון זיך אַראָפּגעוואָרפען די לאַסט-קליידער און זיך פערוואַנדעלט אינ'ם מויל פון יונגען קאַצענעלזאָן, אין אַ פריילעכען געזאַנג, וואָס האָט זיך אַרויס געשלאָגען פון אַ איבערפולטען יונגען האַרץ און מיטגעריסען אַלץ שטאַרקע ליבּע - געפיהלען און פערהערליכונג פון אַלע לעבענס-שעהנקייטען.

די ראָזיגע פרייד האָט אָבער נישט צו טון מיט יונגענד-שטיפעריי און קאָקעטעריע, יצחק קאַצענעלזאָן צייכענט זיך אויס מיט נאָר אַנ'איינענאַרטיגען שאַפונג סטיל, וואָס נעמט אַרום אַנ'איבערפולטען רייכען אינהאַלט. אין אַ לייכטער, קוים שוועבענדער פאָרם בעהאַנדעלט ער די שווערסטע לעבענס-רעטענישען און דורך דעם געלעכטער, וואָס ציטערט אין זיינע פערזען, קומט צו אונז אַרויס דער ערנסט פון דער וועלט מיט איהר גרויסער שרעק, דער לעבענס-שטורם און די רוהיגקייט פון טויט.

קאַצענעלזאָנ'ס פרייער פּאָעטישער גייסט פערטראָגט איהם אויף פערשידענע שאַפונגס-געביטען: אַט געפינט ער זיין אויסדרוק אין דער דראַמע, שילדערנדיג טיפען פון לעבענס - ווירוואַר און וויזט זיי אונז אויף דער סצענע, באַלד שענקט ער זיין פּערדער דעם יונגוואַרג, דער קינדער-וועלט שפּאַצירט מיט זיי אין גן-ערן פון לעגענדען און מעשה'לעך, אַט ווידער גיט ער אונז מייסטערהאַפטע איבערזעצונגען פון פרעמדע דיכטער און אַט דערוויטערט ער זיך גאָר אין טיפע פערגאַנגענהייטען און ברענגט מיט זיך זעהונגען פון נביאים, וועלכע זענען נעבליבען פערפרוירען אין אונזער יונגער פאַנטאַזיע.

די 25 יאָהר פון קאַצענעלזאָנ'ס שאַפען האָבען נישט נאָר בערייכערט אונזער העברעאישע און יודישע ליטעראַטור, זיי האָבען אויף איהר אַרויפגעלעגט אַ בעזונדערען חן אַנשטאָט דעם פריהערדיגען קפרנישען אויסזעהען, נעגעבען איהר דעם ליבליכסטען אויסדרוק, נישט אומזיסט איז דער דיכטער געוואָרען אַזוי פּאָלקסטימליך. זיינע לידער און געזאַנגען זענען איצט דאָס איינגענטום פון אונז אַלעמען: פון חלוצים און אַרבּייטס-מאַסען, פון אנשי-ספר און אנשי-מעשה.

דאָס יודישע לאָדז, די שטאָט, וואו דער דיכטער לעבט, שאַפט און ווירקט, פייערט צוזאַמען מיט דער גאַנצער יודישער וועלט דעם יובּילעאום, ווי עס פּאַסט פאַר אַ דיכטער פון אַזאַ פערנעם צו דעם צוועק האָט זיך געגרינדעט אַ יובּילעאום-קאָמיטעט, וועלכער לאָוט אַרויס אַלע ווערק פון דעם דיכטער אין אַ פּרעכטיגער יובּילעאום-אויסגאַבע.

דער יובּילעאום-קאָמיטעט ווענדעט זיך צו אַלע ליבּהאָבער און איבערגעגעבענע פריינד פון אונזער ליטעראַטור אַנטייל צו נעמען אין דער גרויסער פייערונג, וואָס איז בעשטימט אויפ'ן קומענדיגען חול-המועד פּסח, און אויסדריקען דער מיט דעם ליבען יובּילאַר די געפיהלען פון גרויסער אַכטונג און פערעהרונג, די פייערונג דאַרף פערוואַנדעלט ווערען אין אַ יום-טוב פון דער העברעאישער און יודישער ליטעראַטור, אין אַ טאָג פון עהרע און פערהערליכונג פאַר אַלע, וואָס אַרבּייטען און דינען איהר טריי און איבערגעגעבען.

רעד. י. אַפּענשלאַק,
רעד. י. אונגער,
פּראָפ. ד"ר מ. באַלאַבאַן,
מ. בראָדרואָן,
רעד. אַ. גאָלדבערג,
ד"ר י. גאָטליב,
יצחק גרינבוים, ארוו.
רעד. י. העפּטמאַן,
י. י. טרונק,
פּראָפ. ד"ר מ. שאָר,
ד"ר יעקב כהן,
אַרוו. א. לעווינסאָן,
א. לוסטערניק,
מ. לימאַן,
י. מ. ניימאַן,
י. ספּעקטאָר,
רעד. לאַזאַר פוקס,
רעד. צבי פּרילוצקי,
יעקב פּיכמאַן,
י. פּיקעלני,
הלל צייטלין,
אהרן צייטלין,
רעד. י. קאַהאַן,
ד"ר א. ש. קאַמענעצקי,
ד"ר מ. קלומעל,
ד"ר י. ראָזענבלאַט,
א. רוסינאָוו.

אַ גרויסער אויסוואַהל פון

שײטלען

נייעסטע מאָדערנע

פּאַלקעס און האַלבע פּאַלקעס

צו בעקומען קאַמיענאַ 5

2-טען הויף, 2. שטאָק ביי פּאַרזשוצקי.

אין הויף פון לעצטען צאַר

טאָג-בוך; פון דער הויפדאַמע אַננאַ ווירובאָוואַ.

יודיש — ל. בראַנט.

(28

.7 .5

געווען ביי מיר וואַריעטשקאַ (ראַספּוטינס טאָכטער). אַ פּראַכטפול מיידעלע. עפּעס איז דאָ אין איהר ענליכעס צום פאָטער. מערקווירדיגע אויגען, דיזעלבע שטראַהלעוודיגקייט און טיפקייט. און ווען זי לאַכט — דיזעלבע פּויערישע כיטרעקייט. ס'איז שווער זי אָנצורופען אַ שעהנע, אָבער זי איז זעהר אינטערעסאַנט. זי האָט זיך בעקלאָגט:

— נישט אויסצוהאַלטען פון די חבר'טעס (זי האָט זיך געלערנט אין אַ פּעטערבורגער גימנאַזיע). כ'קעהר זיך נאָר אַוועק, הער איך פון הינטערוויילעכטס: „מוזשיטשקע! מיסט שמעקט פון איהר! מיט קרויט פיהלט זיך!" און אַז איך דרעה זיך אויס, איז אָדער זיי ווייכען פון מיר, אָדער זיי חנפ'ענען זיך צו מיר. און איינע זאָגט: „אַ גליקליכע ביסטו וואַריאַ! דיין פאָטער קאָן אַלץ טון". וואָס דו זאָלסט נישט בעטען — אַלץ וועט מען דיר געבען" דערנאָך האָט זי צוגעגעבען: „דעריבער, טייערינקע, זאָלט איהר זי נישט אָגריהרען (ד. ה. מיך), אַז נישט — וועט מען פון אונז אַלע מאַכען אַ תל... ווייל — ער איז דאָך די רעכטע האַנד פון דער צאַריצע!" און דעריבער בעציהען זיך צו מיר אַלע אויף אַזאַ מאָדנע אופן. און דער עיקר — מ'האַסט מיך און וואָס האָב איך זיי דען געטון? ווען דימאַ (ראַספּוטינ'ס זוהן, דימיטרי) האָט געבראַכט קאָנפעטען, האָב איך אַלעמען איינגעטיילט. און איינע פון זיי האָט אויסגעשריגען: „זי לעקט זיך אונטער!" אַלע האָבען אָנגעהויבען צו זישען זי זאָל שווייגען. אין אָווענד איז זי צו מיר געקומען זיך ענטשולדיגען: „זיי נישט ברוגז, דערצעהלט נישט דער „בייזער" (דער קלאַסען-דאַמע), אַז נישט וועט זי נאָך איבערגעבען און, מ'וועט מיין פאָטער פּערשיקען!" כ'האָב איהר קוים בערוהיגט. אָבער פון וואַנען, פאַרוואָס אַזאַ בעציהונג? בעסער וואָלט איך פונקט אַזוי ווי מיטיאַ אינדערהיים קלויסקעס געגעסען און וואָלט געווען פונקט אַזעלכער, ווי ער. און אַזוי בין איך צווישען פּויערים — אַ פּריילין, צווישען פּריילינס — אַ פּויערטע. קיינער לאָזט צו זיך נישט צו!

א רחמנות אויפ'ן מיידעל.

9. 5. 9.

איצט פערשטעה איך, פון וואַנען דער ווינד בלאָזט. דאָס וועט מען לאַנג געדענקען, אָרימע קינדער און דער עיקר — דאָ קאָן מען גאָרנישט העלפען.

פאָטער אַלעקסאַנדער (הויף-גלח) האָט דערצעהלט מאַמאַ וועגען מתן בסתר. דאָס איז איהר שטאַרק געפעלען געוואָרען.

— ס'איז — זאָגט זי — ווי אין אַ מעשה'לע: אַ הונגעריגער מענש שטרעקט אויס די האַנד און געפינט אַנ'אוצר, געפינט דאָס גליק.

מיר האָבען לאַנג גערעדט וועגען דעם, צי קאָן רייכטום מאַכען אַ מענשען פולקאָם גליקליך. פערשטעהט זיך, קיינער פון אונז קאָן זיך נישט פאָרשטעלען, וואָס עס דאַרף פיהלען אַ הונגעריגער, ווען עס עפענט זיך פאַר איהם פּלוצים אַ מעגליכקייט צו זיין זאַט. און זאַט זיין נישט איינמאָל, נאָר אַ לאַנגע צייט, אפשר — שטענדיג. מיר האָבען בעשלאָסען אויסצוזוכען אַ פאַמיליע, „וועלכע מ'קאָן גליקליך מאַכען". איך האָב אַזאַ פאַמיליע בעדאַרפט געפינען און טון דאָס ערב ווייהנאַכטען. כ'האָב גערעדט וועגען דעם מיט בערטשיק'ן (ווירובאָוו'ס דינער), ער האָט מיר אָנגעוויזען אויף דער אלמנה ל. זי איז פון אַנ'אַלטער אַדעל-משפּחה. חתונה געהאַט האָט זי (זי איז אַוועק פון דער היים) מיט עפּעס אַנ'אַקטיאָר, האָט לאַנג מיט איהם געבידעוועט, איצט איז זי אַנ'אַלמנה מיט פיר קינדער, איין טאָכטער האָט געענדיגט 6 קלאַסען גימנאַזיע. — מ'האָט איהר געמוזט אָפּנעהמען פון גימנאַזיע, ווייל ס'איז נישט געווען מיט וואָס צו צאָהלען. און דריי קליינינקע, זיי לעבען נאָר דערפון, וואָס די מוטער שטריקט און צערעוועט זאָקען. און דאָס מיידעל (אַגב — אַ זעלטענע שעהנע, ווי בערטשיק פערזיכערט) גיט שטונדען פאַר גראָשענס. און דאָס אויך נאָר כל זמן ס'איז וואַרים, ווייל בעת ס'איז קאַלט, איז נישטאָ אין וואָס צו געהן אין גאַס. איין בלוזקעלע און איין פּאָר שיך. און די דאָזיגע דאַמע, נישט קוקענדיג אויף דער אָרעמקייט, איז אַ שטאָלצע.

כ'האָב וועגען דעם דערצעהלט מאַמע. אָלאַ (גרויספירשטין אָלגאַ ניקאָלאַיעוונאַ) האָט אויך אַנטייל גענומען אין די שמועסען. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אַריינצוטראָגען זיי אַ פּעקעל קליידער און זיסקייטען און געלד 3,000 רובל (דאָס געלד האָט געגעבען מאַמאַ) און צושרייבען אַ בריוועל: „בעט צו גאָט פאַר אַלעקסאַנדראַ און אַלעקסעי און זייט גליקליך".

די פראַגע איז געווען, ווי אַזוי זאָל מען דאָס אַלץ איבערגעבען. צוגעהן, אָנקלאַפּען אין פענסטער און אַוועקגעהן (אַזוי מאַכט מען מתן בסתר)? אָבער דאָס איז נישט אויסצופיהרען, ווייל זי וואוינט אין וועכטער-הייזעל, אין געוועזענעם הויז פון איהר פאָטער (דער סטרוזש האָט איהר אַריינגענומען צו זיך און איהרע פענסטער געהן אַרויס אין קאָרידאָר). אַ חוץ דעם קאָן פּאַסירען, אַז ס'זאָל אַרויסגעהן דער סטרוזש און צונעהמען אַלעס, אָדער עמיצער פון סטרוזש'ס שטוב. דער דאָזיגער ראָמאַנטישער אופן טויג נישט. מ'דאַרף צוטראַכטען עפּעס אַנדערש, שיקען אויף דער פּאָסט? איז אויך נישט אַזוי בעקוועם. ווער קען איהר דאָרט! מ'קען איהר נישט אָפּגעבען אויך (מ'זאָגט, אַז זי וואוינט אונטער אַ פרעמדען ביינאָמען), און ווי זי הייסט — ווייסען מיר נישט.

(פאָרטזעצונג קומט).

„תומכי אורחים"
נעהמט אונטער א גרויסע פסח - אקציע.
אויפרוף צו דער לאדזער יודישער בעפעלקערונג.

דער הילפס-פעראיין „תומכי אורחים" פאמארסקא 18, ארגאניזירט אויף היי-יאהריגען פסח, א גרויסע פסח-הילפס-אקציע. געדענקט, אז טויזענדער בויטבערעפטיגע, בכבוד'ע פאמיליעס ווארטען אויף איהר הילף! געדענקט, אז די-פסח - אקציע פון „תומכי אורחים" איז פארלויפיג די איינציגע פסח-אקציע אויף לאדז! געדענקט, אז דער חוב ליגט נאר אויף די הונדערטער גבירים פון דער שטאט לאדז!

מיר ווענדען זיך דעריבער צו אייך אונטערשטיצט די אקציע מיט א ברייטער האנד, ווייל הונדערטער פאמיליעס וועלען א דאנק „תומכי אורחים" האבען די מעגליכקייט צו פייערען דעם גרויסען יום-טוב פסח, צו דעם צוועק ווע-לען זיך צו אייך ווענדען פערזענ.-מיטגלי-דער מיט ספעציעלע שפענדע - בלאקס אויך האבען מיר ארויסגעשיקט איינקא-סענטען זאמלען שפענדען און דער שפענדער ווערט געבעטען ביים געלד געבען צו זיין אויפמערקזאם, אז דאס שפענדע - ביכעל זאל האבען די אונטער שריפטען פון פרעזעס, סעקרעטאר און קאסירער און זאל אויך זיין פערזעהען מיט'ן פעראיינס-סטעמפעל. עס איז צו ערווארטען, אז די יודישע בעפעלקע-רונג וועט אונזער אקציע ווי געהעריג אונטערשטיצען. און דערמיט וועט איהר העלפען אייערע נויט - בעדערפטיגע ברי-דער און שוועסטער צו פייערען בכבוד דעם גרויסען יום-טוב פסח.

מיט דרך ארץ

די פערוואלטונג פון „תומכי אורחים"

פרעזעס וו. מארקוספעלד.

קירזשנער-פעראיין זיך אנגע-שלאסען אין דעם סאציאליסטי-שען האנדווערקער-פערבאנד.

איג'ם נעכטיגען בעריכט וועגען דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון קירזשנער-פעראיין איז ארויסגעפאלען דער זאץ, אז דער פעראיין האט אלס גאנצער בע-שלאסען אריינצוטרעטען איג'ם סאציא-ליסטישען האנדווערקער-פערבאנד (אויף זאכאדניא 66).

„עהרליכקייט" האט אויך א גרעניץ.

(—) די לאדזער אויספארשונגס-מאכט האט ארעסטירט דעם מאגאזיניער פון זגערזשער באהן-סטאנציע, טאמאש צי-בולסקי, וועלכער האט דורך פערשידענע קאמבינאציעס ביי טראנספארטען און פרא-טען דעפראודירט עטליכע צעהנד-ליג טויזענד זלאטעס.

דער ארעסט האט געמאכט א שטאר-קען איינדרוק אין זגיערזש, ווייל צי-בולסקי איז דארט געווען בעקאנט אלס עהרליכער און פערמעגליכער מענש.

זעלבסטמארדען.

(—) אין טויער פון הויז ווסכאדניא 27 האט זיך פער'סמט מיט יאדינע די 19-יעהריגע רעגינא לעווקאוויטש (נא-וואמיעסקא 21).

אין דער וואוינונג פון איהרע עלטע-רען אויף אלעקסאנדראווסקא 61 האט זיך פער'סמט מיט יאדינע די 19-יעה-ריגע וולאדיסלאווא שטשעריק.

אין זאל אויף גייער'ם מארק

ווערט צוגעגרייט אונטער דער רעזשי פון ה' רעמביטש א פיעסע „דריי הול-טאיעם", א פרעהליכער וואדעוויל מיט געזאנג און טענץ. די פרעמיערע—שבת און זונטאג.

די לעצטע פוטבאל-מעטשען אין לאדז

דער זונטאג'דיגער טאג איז געוועזען דער צווייטער פון היי-יאהריגען פוטבאל-סעזאן. עס זענען אין לאדז פארגעקומען צוויי מעטשען צווישען „ל.ק.ס."—„וו.ק.ס." און „טוריסטען"—„אוניאן".

„ל.ק.ס." — „וו.ק.ס." 3:3 (3:2).

„ל. ק. ס." איז אין דער ערשטער העלפט ארויסגעטרעטען מיט א רעזערוו-מאנשאפט און דאס האט געגעבען די אמביציעזע „וו.ק.ס."-מאנשאפט די מעג-ליכקייט צו ערצילען אין דער ערשטער העלפט א רעזולטאט 2:3.

אין דער צווייטער העלפט שפילען אין דער „ל.ק.ס."-מאנשאפט פרישע שפילער אבער זיי געלונגט בלויז צו שיסען איין טויער אין דער 60 מינוט אויסגלייכענדיג דעם רעזולטאט אויף 3;3 „ל. ק. ס." האט אין דער העלפט נישט אויסגענוצט א עלפמעטער-שטויס.

„טוריסטען"—„אוניאן" 0:4 (0:2).

„טוריסטען" זענען נאך ווייט פון זייער פארא-יאהריגע פארם און זייגע שפילער האבען געמוזט שווער קעמפען כדי זיי זאלען ארויס פון דעם מעטש אלס זיגער.

דער רעזולטאט ביז דער העלפט איז געווען 0:2

•

צו ביידע מעטשען איז געקומען א זעהר קליינער עולם. דאס איז געשעהן געוויס צוליב די וואהלען. ב. ב.

פארלעזונג
„יודישע נשמה אין דער מוזיק"

דאנערשטאג, דעם 8 מערץ קומט פאר אין זאל פון דער פילהארמאניע א פארלעזונג פון ד"ר יוזעף רייס, פראפעסאר פון קראקאווער אוניווערזיטעט, אויף דער טעמא: „די יודישע נשמה אין מוזיק".

אויס נקמה אן די עלטערן
האט ער זיך אויפגעהאנגען

(—) עהרנעכטען האט זיך אויף זא-קאנטנא 80, ביי דער פאמיליע פלעמינג אפגעשפילט פאלגענדע טראגעדיע:

דער 17-יעהריגער עזעניוש פלעמינג, אן ארבייטער אין דער זיידען פאבריק, פארלעשנא 14 האט זיך צוליב א קליי-ניגקייט צוקריגט מיט זיין פאטער. ווען די עלטערן זענען אוועק פון דער היים שטימען, האט דאס פערצארנטע יונגעל זיך אויפגעהאנגען. ווען די עלטע-רען זענען צוריקגעקומען, האבען זיי געטראפען זייער זוהן שוין א פערגלי-ווערטען.

עלטערן, היט אייערע קינדער!

(—) אויף רוג בושעזשינער און נא-וואלאגעווניקער האט אן'אויטא איבער געפאהרען דעם 6-יעהריגען הענריק ניע-רזועלסקי (בושעזשינער 61).

אויף זאוואדזקא גאס האט אן'אויטא איבערגעפאהרען דעם 7-יעהריגען אל-פרעד שינדלער (זאוואדזקא 21).

אין א געשלעג צווישען קינדער האט בעקומען א שווערע וואונד אין קאפ דער 10-יעהריגער אנטאני פארטאשעוו-סקי.

„אין ארט"
געהט „ששון ושמחה".

(—) פאר דער פרעמיע פון 5-טען פראכטפולען פראגראם אין „ארט" ווערט היינט געגעבען א ספעציעלע פורים'דיגע פארשטעלונג א. נ. „ששון ושמחה אין ארט".

דאס היינטיגע רעווי-פראגראם בע-שטעהט פון די שענסטע נומערן, אויסגעקליבען פון צווישען אלע ביז-איצטיגע פראגראמען. די דאזיגע נו-מערן האט שטארק אויסגענומען ביי דעם גרויסען פובליקום, וואס האט שטענ-דיג איבערפולט דעם „ארט". די לעצ-טע פאר-פרעמיערע-פארשטעלונג זאגט דעריבער צו צו זיין איינע פון די שענ-סטע אין „ארט".

„גאנג".

דאס נייע פראגראם „א שמייכעל פון וויען" האט גרויס ערפאלג ביים לאדזער פובליקום. צוליב די זעהר געלונגענע נומערן, וועלכע ווערען שעהן אויסגע-פיהרט דורך דעם „גאנג"-אנסאמבל בראש מיט דער בארגעלסקא און צי-בולסקי.

ZAPROSZENIE.

Jutro urządzamy bezpłatne pokazy prania ze szczegółowemi objaśnieniami i bezpłatnem rozdawaniem próbek idealnym środkiem samopiorącym „Radion" w następujących firmach:
E, Krause, Główna 67,
J. Sikorski, Rokicińska 6,
D. Szaladajewski, Sklep spoż. Główna 42,
M. Sworzyńska, Sklep spoż. Rokicińska 11,
Widzewska Spółdzielnia Spożywców (kooperatywa) Kresowa 2,
na które zaprasza P.T. Panie Gospodynie „SATURNIA" S.A. Warszawa.
555

בורוועקלאמע-חודש!

איך מאך דערמיט בעקאנט דאס געעהרטע פובליקום, אז נאך א גרינד-ליכען רעמאנט, האב איך ביי מיין קינסטלעריש-פאטאגראפישען אטעליר ערעפענט

א ספעציעלען פארטרעטען-אנשטאלט,

וואו עס ווערען אויסגעפערטיגט די שענסטע פארטרעטען לויט דער נייעסטער פאטא-טעכניק צו שטוינענד ביליגע פרייזען:

א פארטרעט 40 X 30 מיט פאספארטו און ראהם נור 13.50 זל.
„ „ 50 X 40 „ „ „ „ „ 20.—

די אויפנאהמען צו פארטרעטען ווערען געמאכט גענצליך אומזיסט. נוצט אויס די געלעגענהייט! מיט אכטונג

קונסט-פאטאגראפישער און פארטרעטען אטעליער

„PARISIEN" wł. H. Sroka

Lódź, Brzezińska 69. צופאהר מיט'ן טראמוואי נומ' 1.

DZIECI od 6 miesięcy i starsze mają PRAWO WYBORU **obuwia** dziecinnego w firmie **„BOBO" Nawrot Nr. 7.**

ערשטקל. דאמען-און הערען-
פריזיער-סאלאן
M. i L. Pilichowscy
Cegielniana 53, tel. 64-03, w podwórzu.
573

קעמען, שערען, וואסער-און אייזען-אנדולאציע, האר-פארבען, אין דער מאניקיר-אבטיילונג איז געווארען אנגאזשירט א ספעציעלער פאכמאן.

אנ'אויספרעסער

צו מאגאזין-מארינארקעס, ווערט געזוכט ביי פראש, גדאנסקא 4.
584

באדע-וואנעס
אלערארט
וועש-קעסלן
און וועמפליכע פיבער-שפין-טעפ בעקומט מען בלויז ביי דער בעוואוסטער פירמע —
„ZGODA"
34 ציגעל-גאס 34, אין הויף, עקע פעטריקאווער טעלעפאן 34-51.
בעמערקונג: חאנעס ווערן אויך אויסגעבערגט.

א לערן-יונגער
אדער א לערן-מיידעל
צו דאמען-שניידעריי
ווערט געזוכט ביי
ש. כאבאנסקי,
שענקעוויטש 20. 185

עס ווערט געזוכט
א מענש
אין קאנפעקציע-געשעפט
פון א. מ. בערלינער
פיעטריקאווער 294. 520

א ריכטעוועך
און פאמאצניק-נייער
ווערען געזוכט פון זאפארט
אויף פאנסקא 34 ביי
ווינפעלד. 563

א געוועלב
מיט א צימער
איבערצוגעבען
צו ערפאהרען אלעקסאנד-ראווסקא 29, אין טאבאק-געשעפט. 579

פראנט-געוועלב
אין צענטרום שטאט איז
פון זאפארט איבערצוגעבען
ביי אייזענבוים אויף
אנדזשעיא 38. 572

לעבער
... נעהמען אויף דער ...
ווערען אנגענומען ביי
ג. נארדמאן
29 צעגעלניאנא 29

א לערן-**יונגעל**
ווערט געזוכט אין דעם
טאפעציר-געשעפט
קאנסטאנטינער 24. 151

טיכטיגע
אינקאסענטען
587
קענען זיך מעלדען אין פעראיין „בית לחם", ווסכאדניא 68/70.
די אלע, וועלכע בעזיצען טאלאנטען, ווערען געבעטען צו קומען אפצונעהמען די פראדוקטען אין משך פון היינטיגען טאג פון 12—2. די פערוואלטונג.

וועגדונג צו די ה"ה מחותנים
פון די בעוואוסטע מוזיק-קינסטלער געבר. טויבע

דערמיט האבען מיר דעם כבוד די געעהרטע מחותנים און בעלי-שמחות געפל. מיטצוטיילען, אז צוליב דעם, וואס מיר ווערען נישט צו דער געהע-ריגער צייט פון די מחותנים געוואויר וועגען אייערע אלע שמחות און חתונות און דורך דעם פאסירט גאנץ אפט, אז די בעלי-שמחות פיהלען זיך בעליידיגט, וואס מיר קומען נישט צו דער פינקטליכער צייט אנצונעהמען די בעשטעלונגען. דעריבער בעטען מיר אלע מחותנים געפל. אונז צו לאזען וויסען גענוי די טערמינען, כדי צו קענען ווי געהעריג צופרידענצושטעלען די בעלי-שמחות.

גלייכצייטיג ערלויבען מיר זיך אויפמערקזאם צו מאכען די געעהרטע ה"ה מחותנים, אז מיר נעהמען ביי קיין פאל נישט אן קיין שום פערוויילונגען, וואס קענען זיין פערבונדען חלילה מיט חילול השבת. דעריבער האפען מיר, אז מיר פעררדינען דעם פולען צוטרוי פון די ג' בעלי-שמחות. מיט אכטונג

מוזיק-קינסטלער **געבר. טויבע.**

אנמעלדונגען נעהמען אויף: ע. טויבע, ווסכאדניא 18; י. טויבע, אלעע 1. מאי 18. ק. טויבע, נאווא-צעגעלניאנא 22

בעמ.: מעסיגע פרייזען! פאר אונבעמיטעלטע — אויסנאהמס-פרייזען!

אכטונג, היטעל-סוחרים
פון דער פראווינץ און אין
דער שטאט לאדז!
די ביליגסטע קוועלע פון אלערליי
היטלען
פון דער בעסטער אויסארבייטונג קאנט איהר בעקומען
נאר אין דער היטעל = מאכעריי „SPÓLKA"
אין לאדז אויף **נאוואמיעסקא 19,**
פראנט, ערשטער שטאק.
קומט, איבערצייגט אייך!

נייטאַרינס,
וועלכע האבען אבערלאג-מאשינען און פערשטעהען ערשטקלאסיגע ארבייטען אין דאמען-קאנפעקציאן אויס-צופערטיגען, קענען זיך מעלדען:
גדאנסקא גאס 58 №, וואוינונג 5.

Dr.med. A. MAZUR
אויערען און האלז-קראנקהייטען, שטימע-און שפראך-פעהלערן (שטאמלען א. אז. וו.)
האט זיך איבערצוגען פון נארוטאוויטש 44
אויף ווסכאדנא 65, טעל. 66-01
(איינגאנג אויך דורך פעטריקאווער 46).
נעמט אן פון 11⁵⁰—12³⁰ און פון 3—5 נאכמ. 770

לייה-ביבליאטעק
אויפ'ן נאמען פון
א. אייזענשלאס
נ' פאלודניאווא 11
איז אפען מאנטאג און מיטוואך פון 5—9 אוונט. שבת — פון 10—1 מיטאג און פון 4—9 איין אוונט.

קינא „ERA" פּרי־ה"ער „פלאָרא" זאַווישאַ 22 (בּאַלוּט)

איז דער הויפּטראָלע — די בּעריהמטע — פּוילישע אַרטיסטין

LIL ROMŠKA

נור 2 טעג! היינט, דינסטאג (פּורים) און מאָרגן, מיטוואָך (שושן פּורים) נור 2 טעג!

ווערט געגעבּען אויף אַ וואָוילטעטיגען צוועק דאָס בּעריהמטע עראָטישע בּילד א. נ.:

„נאָך דער שטים פוּן הארץ"

דאָס בּילד איז די בּעסטע פּראָדוקציע פון 1927/8 יאָהר.
ספּעציעל צוגעפּאַסטע מוזיק צום דאָזיגען בּילד.
אָנהויב פון די פאָרשטעלונגען 5, 7 און 9 אַ זייגער אין אָוועגד.

פאַר מינדעריעהריגע איז דאָס בּילד פערווערט.

דאָס שענסטע פּוּרים=געשענק

איז אַ קאָרבּ מיט פרישע בּלומען!!

דאָס בּלומען־געשעפט פון **י. סקאָראַשינסקי** 37 קאָנסטאַנטינער 37

האָט פאַרבּרייטערט אַ גרויסען אויסוואַהל פערשידענע שעהן דעקאָרירטע בּלומען = קערבּ, היאַצינטען, בּלומען = טעפּ און אַזוי ווייטער.
אַכטונג: דעם קומענדיגען פּורים שפּענדען מיר 10% פון פערקויף אין די טעג פון פרייטאג בּיז דינסטאג פאַר'ן יודישען יתומים־הויז אויף פּאָלנאַצנאַ 38.
I. Skorasiński, Konstantynowska 37 מיט אַכטונג

די עלעגאַנטסטע הערען = היטען!

אָנגעקומען אויפ'ן פריהלינג און זומער=סעזאָן זעהר אַ רייכער אויסוואַהל פון פון די בּעסטע אויסלענדישע און אינלענדישע פירמען.
די נייעסטע פּאַריזער פאַרבּען, און ווינער פאַסאָנען
אַלץ צו ערמעסיגטע פּרייזען!

הערען=היטען

HEIMAN TUROBINER, Łódź' ul. PIOTRKOWSKA 82 sklep frontowy

בּעמערקונג: ס'ווערען אָנגענומען היטען צום פאַסאָנירען צו מעסיגע פּרייזען און ווערען געמאַכט ווי נייע.
בּיטע זיך איבּערצוצייגען! 819 בּיטע זיך איבּערצוצייגען!

אכטונג, דאמען און הערען!

איך מאַך בּעקאַנט, אַז די **מאַניקוּזשיסטקע** פּרל. **בּראָניאַ** וועלכע האָט געאַרבּייט אין דער פירמע פיליכאָווסקי, צעגעלניאַנאַ 53 אַרבּייט איצט אין מיין אַנשטאַלט פּאָלודניאָווא 15 (איינגאַנג דורכ'ן טויער) מיט אַכטונג

G. WYGOCKI 15 פּאָלודניאָוואַ

שלח־מנות פאַר ב. א. גליקסמאַן.

אונזער ליבּער ב. אַ. גליקסמאַן
כאָטש אַ קאָפּ האָט ער — אַ חריפות!
ווייל אין סיים נישט זיין קיין פּאָסאָל
ווייל ער האַלט נישט פון קיין שליפּעס.

און די אַלערליי קאָנצעסיעס
לאָזט ער איבּער שוין פאַר לייטען,
האָבּען האָט ער אַ קאָנצעסיע
וועט ער קיינמאָל נישט פערבּייטען.

נישט פאַר בּענק דעפּאָזיטאָווע
כ'זאָג אייך ברידער בּפרהסיא
מושב־זקנים, אוזדראָווסקאַ,
דאָס איז טאַקע זיין קאָנצעסיע...

אמת. אונזער ב. אַ. גליקסמאַן
איז פון דעם נישט רייך געוואָרען,
נאָר דערפאַר וועט ער פערבּלייבּען
אויף זיין פאָסטען לאַנגע יאָהרען...

גראַף קאַלי.

בּייהה = מאַשינען

קויפט נישט בּעפאַר בּיז איהר וועט נישט בּעזוכען מיין אַגענטור פון די בּעסטע מאַשינען אויף לייכטע בּעדינגונגען, קומט איבּערצייגט אייך בּיי י. שטשעגשליוויי אַלעקסאַנדריסקאַ 27 (מרדכי גבּאי'ס גאַס). 457
בּעמערקונג: רעפּעראַטור אויף דער שטעל.

שטרעבּט איהר זיך אויסצוקורירען פון
רעוומאַטיזם און פּאָדאַגרע

ציהענדע, שטעכענדע שמערצען אין די גלידער און געלענקען, געשוואָלענע גלידער, פערקריפּעלטע הענד און פיס, ציקען, שטעכען, ציהען אין פערשידענע קערפּער־טיילען און שוואַכקייט אין די אויגען — דאָס זענען די פאָלגען פון רעוומאַטישע און גיכטישע ליידען, וועלכע מוזען בּעזייטיגט ווערען, ווייל אַנדערש קען די קראַנקהייט זיך פערגרעסערען.

איך לעג אייך פאָר

אַ היילענדע טרינק־קור, וועלכע שיידעט אויס די וועקסעל־שטאָף און שווענקט מיט האַרן־זוירע, דאָס איז נישט קיין שום אַזוי־גערופענע אוניווערסאַל אָדער געהיים־מעדיצין, נור אַ פּראָדוקט, וואָס די גוטע מוטער־נאַטור האָט פאַר די קראַנקע מענשהייט געשענקט.

יעדען איינציגען אַ פּראָבּע אומזיסט!

שרייבּט מיר ואָפאָרט און איהר דערהאַלט געגליך אומזיסט און פראַנקאָ אַ פּראָבּע צוזאַמען מיט ערקלערונגען דורך דער פערמיטלונג פון מיינע אין אַלע לענדער איינגעאָרדענטע לאַגערן און דאַמאָלס וועט איהר זיך אַליין איבּערצייגען איבּער דער אונשעדליכקייט פון דעם מיטעל ווי אויך איבּער זיין שנעלער ווירקונג.

AUGUST MÄRZKE, Berlin-Wilmersdorf, Bruchsalerstr. № 5. Abt. 61

„קאַמטשאַטקאַ".

אויף פּיעטריקאָווער נומער 19
טאַקי בּאַלד נאָך אכתר־תענית
זאָלט איהר לויפען אין „קאַמטשאַטקאַ"
דאָרטען טיילט מען שלח־מנות

פון דעם פוטערוואַרג דעם שעהנסטען
קריגט איהר דאָרטען אַזוי בּיליג
פּיקסען־קרענצען אַלע פאַרבּען
וואָס איז שעהן צו טראָגען פריהלינג

יאָ „קאַמטשאַטקאַ" אָט די פירמע
וועט גאָר גיך דער ליבּלינג ווערען
פון די שעהנסטע לאַדזער דאַמען
און מאָדערנע קאַוואַלערען...

קומט איהר וועט זיך איבּערצייגען
אַז „קאַמטשאַטקאַ" האָט אַ רוהם
אַז נאָר דאָרטען קריגט מען פוטער
בּיליגער פון אומעטום.

19 פּיעטריקאָווער 19 טעלעפאָן 6223.

נאָר די פּאַטענטירטע — פאָדערט איבּעראַל

פעלד־בּעטען

Palma-Patent פּרוּעפט מיט דער פאַבּריקס־מאַרקע

פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען אויף 8 יאָהר
שטעהט אויף לאַגער אין אַ גרויסען אויסוואַהל:
ניקעל־בּעטען, ניקעל־קינדער־בּעטען, טיש־בּעטען, אַמעריקאַנקעס קינדער־וויגעלעך, קינדער־בּענקעלעך אויף רעדלעך ווי אויך מעטער־פאַס.

מאַטראַצען געבּעטע, שאַמפּאַוועס און האָנאַדיסקע
קאָזעטקעס און טאַפּטשאַנעס.

בּעמ.: בּעטלעך מיט וויקעלעך ווי אויך דראָט בּרוין 17 זל., פעלדער־בּעטלעך 14 זל.
ביליגע בּעהאַנדלונג. פאַבּריקס־פּרייזען.
האַרט. וועסטליכע רעפּעראַטורען. דעטייל.
לאָדז, פּאָלנאַצנאַ 24, טעלעפאָן 85־31.

בּעקאַנטמאַכונג.

איך מאַך בּעקאַנט דער געעהרטער קונדשאַפט, אַז בּיי מיר בּעקומט מען 498
פּאַלקע־שייטלען אייך עכטע פּאַריזער שרינגען
לויט בּעשטעלונג סאַלקאַ צוקער, זגערזשער 8

Dr. med.
STUPEL
Szkolna 12

ספּעציעליסט פאַר הויט, האַר־ און ווענערישע קראַנקהייטען
סיפיליס, רענטגען־בּעהאַנדלונג און קווארץ־ליכט אַלעקטראַ־טעראַפּיע.
נעהמט אָן פון 12—3 נאָכמ. און פון 6—9 אין אָוונד.
לעטשניצע־פּרייזען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

בּזשעזשינער 11, טעל. 37־63
אָפען פון 9 פריה בּיז 7 אָוונט.

ד"ר וואָלינסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	4—3
ד"ר קערשנער	קינדער קראַנקהייטען	$12\text{-}9^1/_2$ 5-4
ד"ר שיפּמאַן	אינערליכע קראַנקה.	1—11
ד"ר לוּבּיטש	הויט־און געשלעכט־קר.	1—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמטינע קר.	$2\text{—}12^1/_2$
ד"ר גאָלדבּלאַט	אויגען־קראַנקהייטען	1—12
ד"ר עליאַסבּערג	כירורגישע־קראַנקה.	3—1
ד"ר בּערנסאָן	פרויען און געבּורט־הילף	4—3

ספּיכאַ־טעראַפּיע, שפּראַך־שטערונגען ווי שטאַמלען א. א. ווי פּאָקען־שטעלען, קינסטליכע בּערג־זון־בּעשטראַהלונג איינשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, אָפּעראַציעס. אויף פערלאַנג — וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבּאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען, ווי אויך פלעגמע און בּלוט.

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.
ווי אויך אַ דענטיסטישער קאַבּינעט.

ד"ר זילבּערשטיין	צאָהן־אַרצט	10—2 נמ.
ד"ר ראָזשינסקי סמאַראָפּאָלסקאַ	צאָהן־אַרצט	7—3

קינסטליכע ציהן, קאָראָנען, פּאָמבען א. אַ. וו.
די לעטשניצע איז אויך טעטיג זונטאָג.

Dr. med.
WOLF EYCHNER
פרויען־ קראַנקהייטען און אַקושעריע
וגיערזער 11 טעל. 72־34
נעהמט אָן אין דער לעטשניצע פּעטריקאָווער 294 פון 12—2 נאָכמ. און דערהיים פון 6—8 אָוונט

Dr. med.
BRAUN
25 פּאָלודניאָוואַ 25
טעלעפאָן 26־40.
ספּ. ציאַל־אַרצט פאַר הויט און ווענערישע קראַנקהייטען און מענער־שוואַכע.
בּעהאַנדלונג מיט קוואַרץ־ליכט (האָי־אויפּפּאָל)
נעהמט אָן פון 9 בּיז 11 פריה און פון 5—8 אָוונט.

קויפט נישט קיין מעבּעל מעבּעל מעבּעל

מעבּעל

בּעפאָר איהר איבּערצייגט אייך נישט אין מיין
44 מעבּעל־געשעפט גדאַנסקא (דלוגא) טעלעפאָן 56־62 **44**

CH. ŁAZNIK

נאָר בּיי מיר קענט איהר בּעקומען פערשידענע מעבּעל שעהן גוט און בּיליג.
בּעמערקונג: אויך קויף איך פערשידענע מעבּעל, דיוואַנעס, פעלצען, ניי־מאַשינען, פּאַטאַגראַפען, פּאַנאָרעטער א. א. וו. איך צאָהל די העכסטע פּרייזען. קומט און איבּערצייגט אייך.

וויכטיג פאַר בּעל=שמחות

איך גיבּ אויף אָפּנוץ
געפעסער, גאָפּעל, לעפעל, מעסער, ווינער שטיהל א. אַז. וו. צו בּיליגע פּרייזען! עכט כשר!
מיט אַכטונג **פרידוואַלד,**
פּאָלודניאָוואַ 10.
בּעמ.: דער זאַל ווערט אויך אָבּגעגעבּען אויף חתונות.

לעטשניצע פון דאָקטוירים ספּעציאַליסטען

און ערצטליך=דענטיסטישער קאַבּינעט
זגיערסקאַ 17 טעל. 33־16.

ד"ר ראַקאָווסקי	נאָז האַלז, אויערן קר.	10—11 2—3 7—6
ד"ר רוזשאַנער	הויט און געשלעכט קר.	10—11 1—2
ד"ר גאָלדשטיין־פּאָלאַק	אויגען־קראַנקהייטען	1—2 7—8
ד"ר יוסטמאַן	נערווען קראַנקהייטען	12—2
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער־קראַנקהייטען	10—12 4—5
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען און געבּורט־הילף	$11^1/_2$-1 5—6
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע־קראַנקהיי. 5-4	1—2
ד"ר הייגבּערג	אינ. הערץ לונגען־קר.	$1\text{-}11^1/_2$ 5—7
ד"ר שטופעל	רענטגען	10—12 4—6
אַ. גראָדזענטשיק	צאָהן־אַרצט	3—7
נ. ראָזעס	צאָהן־אַרצט	9—2

צאָהן־בּעהאַנדלונג, בּעלייכטונגען, קאָראָנען, פּאָמבען א. א. וו.
בּיי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

אַ רענטגען=אינסטיטוט

היילונג פון הויט קראַנקהייטען פון קאָפּ (פאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פאַר בּעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ־לאַמפּען, דיאַטערמיע, עלעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. אַ קורס פאַר שטאַמלער.
אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.
וויזיט אין דער שטאָט.

ערצטליך־קאָסמעטיש. קאַבּינעט

פּרל. מ. מאַרקוס נעהמט אָן פון 5—7 אָוונד

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat", społdz. z odpowiedz. udziałem: Ch. J. Brzysiewicz i B. Szpirberg
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat", Piotrkowska 2.
Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman